

• יו"ל ע"י איגוד חבורות החסידים לחיותינו | חג הפסח תשפ"ה •

מאות חסידישע מקורבים לרביה"ק מכריזים

החיותנו

סיקור נרחב על מעמד "ליחד לבנו" והצעה לפעילות ארגון 'לחיותנו'

ציוע ציומן

ראיון מיוחד

עם שלשה מעסקני "לחיותנו" המשוחחים על תכניות הארגון

עמוד 20

בנו של אחד מגדולי אדמור"י דורנו שלישי"א, יוצא לראשונה מחביון סתר - בתוככי מרכז "מדר הפיקוד" שעל חצר מלכות אבותיו - כדי לשתף אדם שלישי בעולם, בהשתלשלות פלאית ומדהימה שהביאה את אור רביה"ק בסודי סודות עד פנימיות נפשו ועומק ביתו

סיפור מרגיב, ב ששה פרקים, בעריכת הסופר ר' ברוך לב שיחי

עמוד 8

ארבעה עשר מעטות

שהחיינו!

אברך שהשתתף במעמד ההיסטורי 'לייחד לבנינו' משתף ברגשי לבו

עמוד 2

מינוס חבורת החסידים
מקורבים לרביה'ק נהר"ן מברסלב ז"ל

"דק תחזיקו
לעצמכם
פיוחד אז
תהיו אנשים
כשרים"

"אז איר וועט
זיך האלטן
צוזאמען,
וועט איר מיר
מגשיך זיין"

ליחה לבנו

להיותנו
אנחנו
החברים
המקורבים
המיוחדים
המיוחדים
המיוחדים

ליחה לבנו

מחזור כאור רביה'ק מברסלב ז"ל
כינוס המקורבים
מכני חצרות
החסידים

שהחבנו!

להיותנו
אנחנו
החברים
המקורבים
המיוחדים
המיוחדים
המיוחדים

במשמך האדיר והמרומם "ליחה לבנו"
רישומי הוד והגני לב
מאחד המשתתפים
מוציאי שבת קודש פרשת תצוה - זכור הא' ש"א

חודש

ימים חלף מאותו מעמד אדיר ונשגב, המעמד אשר היה כל כולו קודש לה' לקרב נשמות ישראל לאביהם שבשמים, המעמד אשר שינה את חייהם של רבים וטובים לחיים נצחיים, המעמד אשר נתייחד בשמו אשר לו נאה ולו יאה: **"ליחד לבנו"**.

השעות המרוממות והדקות העילאיות עדיין חקוקות במוחנו ובלבינו, חיכו ממתקים וכולו מחמדים מרישא עד גמירא, מעמד אשר זכרו הטוב ישאיר רושם עז ויחקק באותיות של זהב לדורות.

וכאותו לשון השגור בפי אנשי שלומנו על המועדים זמנים - ומקובל מפי גאון עוזנו הרה"ק רבי נתן ז"ע - שהיום טוב אינו עובר אלא הוא נכנס קרבנו, כן על זה הדרך ממש יכול כל משתתף במעמד מרומם זה להעיד על עצמו: **"לא עבר חודש ימים מאותו מעמד, אלא חודש ימים שאותו מעמד נמצא בתוכנו! חי עמנו וחקוק בקרבנו!"**

ואכן, דל העט וקצרה היריעה לסקר או לתאר אף מעט מזעיר מהמעשה אשר נעשה שם וההרגש אשר הורגש באותו מוצאי שבת קודש פרשת תצוה - שבת זכור האי שתא, אשר על כן מה טוב ומה נעים להעלות עלי גליון מכתב ששלח אחד מחשובי האברכים, א ערליכער חסידישער יונגערמאן, אשר אחר שקנה משנתו בתורה ועבודה באחת

הקהילות הקדושות בארה"ק זכה להתקרב לאחרונה לאור הבהיר והזך של רביה"ק ז"ע, ומחמת הרושם העז אשר השאיר עליו המעמד האדיר והכינוס המרומם, הוא מיהר להתיישב ולהעלות את הגיגי לבבו והגיגיו מחשבותיו ההומים וגועשים בקרבו.

♦ ♦ ♦

מוצאי שבת קודש תצוה זכור

הלב ממאן להאמין... עמדתי מן הצד נרגש ונפעם לנוכח המראה משובב הלב שנפרש לנגד עיני! כולם נקבצו באו לך! המוני שלומי אמוני ישראל זקנים עם נערים, מסלתה ומשמנה של חצרות החסידים, אתו ואתכנשו תחת קורת גג אחד!

על מה ולמה? בשביל איזה סיבה ואיזה מטרה? - וכי מתנות גשמיות חילקו שמה? או שמא דינער לטובת מוסדות מסויים היא זו? אך לא זו ולא זו! מטרה אחרת לגמרי עומדת לנגד עיניהם! מטרה נעלית ונשגבת! מטרה עדינה ועילאית! הם התכנסו יחדיו רק כדי - **להאיר עיניהם באורו הבהיר של רביה"ק אור האורות! להרוות הצמאון עם מימי הנחל נובע מקור חכמה! להשביע את הנשמה במזון רוחני הצומח על אילנא רברבא דנפיש חיליה לעלמי עד ולנצח נצחים! זוהי מטרת**

אסיפתם ותו לא מידי!

מי ילד כל אלה ומי אספם וקבצם יחדיו? **אין זה אלא כוח הצדיק המופלא המפיע רוח חיים בנפשות המתקרבים אליו וחפצים באמת!**

♦ ♦ ♦

אכן, גם אנכי כמו רבים מביננו שמתו לב למודעות המגוונות המודיעות על דבר הכינוס הגדול **"ליחד לבנו"** הממשש ובא, נהינתי וקוינתי שיצא מזה מירב התועלת, אמנם לא לקחתי זאת באופן אישי יותר מידי.

ויהי ביום השלישי שלפני הכינוס, כאשר ניגש אלי אחד מחשובי העסקנים - אשר ידיו רב לו בהפצת דעת רביה"ק - ובמאור פנים מסר לי הזמנה אישית מהודרת לבוא לקחת חלק בכינוס, התחלתי להבין שהענין רציני יותר ממה שהעליתי על דעתי מתחילה, אך עדיין לא ידעתי עד כמה...

♦ ♦ ♦

האמת אומר ולא אכחד, שליבי פירפר בפחד כאשר עליתי על ההסעה לעבר מקום הכינוס, מי יודע מי יגיע ואיזה סוג אנשים יהיו שם, האם יהיה נעים שם או שמא אתחרט על הצעד שעשיתי... אך כל החששות הללו נמסו ונמוגו די מהר, בדרך כלל במעמדים כמו אלו שהמשתתפים לא מכירים אלו את אלו, אזי כל אחד יושב בזויתו ובפינתו, עוסק בשלו וכמעט שאינו שם לב לזולתו, מקסימום

לפעמים האדם נכנס במפתן דלתו הרחומה של רביה"ק - רק כדי להציץ קימעה - אך הרכבת דוהרת והוא נמשך פנימה בלי משים בעבותות של אהבה.

אכן - הפטיר בנעימות - המעברים אינם קלים ואף הקשיים נערים ומתעוררים מידי תקופה, אך כאשר יודעים לאיזה כיוון נוסעת הרכבת, כאשר יודעים מה טוב חלקו וחבלו של הנוסע עליו, אזי הכל נקטן ומתגמד, כי **הכל שוה עבור חיים נצחיים הנקנים אצל רביה"ק.**

הדברים שיצאו מלבו, משכו וריתקו את הקהל. למרות שאין כאן חידושים נוראים, אין כאן סיפורים מרתקים מסמרי שיער, כל אחד יושב במקומו ומאזין בשקיקה, כי יש כאן דיבורים הנאמרים באמת, מלב אל לב, והכל נשאבים אליהם.

דברים חוצכים להבות אש

אחר שהתחילו בזמירות למוצאי ש"ב נתכבד **הגאון החסיד רבי יעקב שלמה מוזסון שליט"א** להשמיע דברותיו, הלה - אשר מקור מוצאו מקהילה קדושה גור - ידוע כתלמיד חכם עצום ויושב על מדין להורות את עם ה' דבר ה' זו הלכה, השואלים המתדפקים על דלתי ביתו - להורות להם את הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשו כדת של תורה - רבו מספור, בנוסף לכך לבו ער ובווער לעבודת השי"ת, בחמתו ותבונתו כי רבה הוא נמנה בין גדולי המשפיעים ומרביצי תורה וחסידות בישיבות הקי' ובחבורות שונות, והעולה על כולנה שבלבו הווער הוא זכה לגלות את אור האמת בשנות החמישים לחייו, ומאז הוא בווער ביקוד אש שלהבת קודש בדעת רביה"ק באופן מופלא ומבהיל על הרעיון.

מה נהדר היה מחזה הוד בעת אשר נעמד בביטול גמור לצדיק האמת, וגולל לפני העם - השותים בצמא את דבריו - את מסע חייו, איך התחזק והירבה בתפילות ותחנונים לפני השי"ת שעות על גבי שעות עד שזכה שיאיר לו הדרך **בהירות, הוא פירט את הבלבולים; המניעות; הבזיונות והטרדות; שהיו מנת**

מחצבתו ממוצא חסידי שורשי אחר, הצד השהו שבהם שכולם בווערים באש קודש באהבה עזה בדברי רביה"ק ודרכו הקדושה, ומלהיבים בדבריהם לבבות נפשות ישראל, מתוכם בלטה גם דמותו ההדורה של בנן של קדושים **הגה"צ רבי חיים שלמה ראטטענבערג שליט"א**, שושלת היוחסין נוי"ג לצדיקי קמאי, אשר היה מראשוני המקורבים לאור ודעת רביה"ק זי"ע מחצרות החסידים, בשנים בהם הדרך לא היתה קלה כלל, וכמובן שנוכחותו במעמד כגון זה נסכה רוב אונים ואמיץ כח לכל המשתתפים.

דברים הנאמרים באמת

מתוקים מדבש היו דבריו של **הרה"ח ר' ברוך לב שליט"א** - אשר גם הנחה את כל המעמד בטוב טעם - עת קיבל את פני המסובים בברכת 'ברוכים הבאים בשם ה'". בדבריו הוא הפליא להסביר איך כעת מתקיים "בירור טוב מטוב". הרי כולנו גדלנו וחונכנו במקומות טובים, בקהילות קדושות ונעלות, ומתוך הטוב הזה אנו מתעלים הלאה אל הטוב המופלא הגנוז אצל רביה"ק זי"ע.

הוא המשיך בנועם דיבוריו שהמסובים נחלקים לשניים: ישנם שפיהם מלא שבח ושירה לא-ל בורא עולם על גודל הזכות אליו זכו, להידבק בעץ החיים ולשבר כל המניעות אשר על הדרך. הם כבר זוכים לחיות חיים טובים כאן בעולם הזה, את עולמם הם רואים בחייהם. החלק השני הם אלו אשר ליבם ירא ונפחד מכל הענין, עדיין אינם יודעים אם אכן צועדים על הדרך הנכונה או שמא הם עושים את טעות חייהם. בטוחני שרבים מהמשתתפים הזדהו עם דבריו כאשר תיאר את הקושי הגדול והמעברים שעוברים על כל אחד בעת התקרבותו. הוא המשיל את הענין לאחד ההולך ברחובה של עיר ומבקש לנוח קימעה, והנה הוא רואה צריף קטן ונכנס לפוש בו, ויהי כאשר התיישב - התחיל הצריף לנוע ולנסוע, בלא שימת לב, פשוט עלה על רכבת הנוסעת ודוהרת קדימה... **כך גם**

מנענע ראשו כאות 'שלום' ושב למקומו. אך כאן היה שונה, תיכף בכניסתך הרגשת את הזרם העובר - מבלי כוונה מיוחדת - בעורקים של כל הנמצאים והמתקרבים אל עבר מקום הכינוס.

די היה להסתכל על העיניים הנוצצות והפנים המאירות של החסידישע מקורבים, ולהבין שקורה כאן משהו בסדר גודל אמיתי! **הזיק בעיניהם והתקווה הנסוכה על פניהם גילה לפני כל מי שהתבונן בהם, שאכן - כאן יהיה המהפך! החלום עליו חלמו זה זמן ועידנים טובא, עומד ומתגשם לנגד עיניהם!** וללא אומר ודברים יכולת להבין מתוך מבט על פניהם, שהחיים הרחוקים של לפני הכינוס ושלאחר הכינוס - לא ידמה ולא ישווה!

באולם רחב הידיים התקבל כל אחד בקבלת פנים מוארת על ידי המארגנים והעוסקים במלאכת הקודש, אלו המכירים אותו זה מכבר ואלו שלא, בנעימות ונאמנות סידרו לכל אחד מקום לשבת בניחותא.

השולחנות היו ערוכים בטוב טעם וברוב פאר והדר, מוכנים לקבל את הקהל הרחב הזורם אל האולם, וכבר בתחילת המעמד הוכרחו העסקנים להוסיף ולפתוח עוד שולחנות לנוכח ריבוי הקהל בלעיה"ר.

נשאתי את ראשי ולא האמנתי למראה עיני, קהל עצום ונכבד - בכמות ובאיכות - התאסף כאיש אחד בלב אחד, לא שיערתי בדעתי ש'עולם' גדול כל כך יענה להזמנות, ציבור איכותי מטובי וחשובי חצרות הקודש, ובלבי פנימה חשבתי: אם יש ציבור גדול כל כך שמוכן כבר לבוא, דעת לנבון נקל לשער כמה ישנם שנשארו בבית מחמת כורח המניעות...

כמו כולם התיישבתי בין חסידים ואנשי מעשה שאיני מכיר כלל, ואם מתחילה עדיין חששתי ויראתי לפצות פי, הרי עד מהרה מצאתי את עצמי משוחח בנעימות עם המסובים סביבי, שיחה קולחת בענייני עבודת השי"ת, הרי כמוהם כמוני לב כולנו בווער לדבר אחד אשר לשמו נתכנסו יחד, להתקרב אל הקדושה, להתרומם ולהתעלות! המבט אל עבר שולחן הכבוד נסך בכל אחד מקור להשראה, מסובים היו שם אנשי שם ומשפיעים גדולים, כל אחד מהם מקור

לא חולקו מתנות. אין זה דינער לטובת מוסדות. המטרה כאן אחרת לגמרי. מטרה עדינה ועילאית

חלקו בתחילת התקרבותו, ועיקר העיקרים - השמחה השלימה אליה זכה כאשר האיר עליו ברוב חסדי רחמי השי"ת אור האמת לאמיתו!

הוא המשיך לחדד איך ב"ה כולנו קיבלנו תורה ועבודה ממקומות מהם התקרבונו, כולם אהובים וברורים, והטיב להגדיר איך רביה"ק הוא כדוגמת "ראש החץ", כי כל דברי הצדיקים קדושים המה ובכוחם להחיות מתים ממש, אך מה נעשה שלבנו אטום וחתום ואינו פותח שער להכניס הדיבורים היקרים פנימה, ועל זה בא צדיק האמת מיחידי הדורות ובכוחו הגדול כי רב הוא הוא משמש כ"ראש חץ" מלא אורה, להכניס את הדיבורים לכל אחד כפי דרכו וכפי יכולותיו, ורק על ידו יבואו ויחקקו כל הדברים הקדושים בלבנו פנימה.

באמצעות דבריו קיבלתי ציון דרך חזק מאוד, אם חשבתי לפעמים שהבלבולים והספיקות הרודפים אותי הם מחמת מיעוט ערכי וקוצר דעתי וחוסר מעשי, הרי אני מגלה עתה ואחזה בעיני שאותו בעל דבר העומד מולי - עומד גם נגד איש מורם מעם ותלמיד חכם עצום כמוהו... הוא מנסה להתיש את כוחו ולהחליש את דעתו של כל אחד הרוצה להתקרב אל הקדושה, ואשר על כן מוטל עלינו להתחזק ביתר שאר ע"י קיום עצותיו ודרכיו של רביה"ק להחזיק מעמד נגדו!

ואכן דבריו הנפלאים והבוטחים - אשר נאמרו בחן של אמת - הרעיף טללי תחי על הנפשות העייפות, להתחדש ביתר שאת וביתר עוז, להתחיל מחדש להתקרב לצדיק האמת, להניף תנופה לפני ה' ברוב אונים ואמיץ כוח!

היכל הנגינה בברסלב ידוע לכל כהיכל מלא כיסופין וערגה המשתלב נפלאות בשמחה וחדוה אמיתית, ואכן הזמירות למוצאי שבת קודש נשמעו מפי הציבור בחמימות לב ובהשתוקקות וציפייה לשמוע בשורת הגאולה מפי אליהו הנביא זכור לטוב, כמו כן השתפך לב כל אחד: "אדיר איום ונורא בצר לי לך אקרא" ותוך כדי מתחזק ומתאמץ "ה' לי ולא אירא"...

"שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה"

ברוב כבוד ויקר ובציפייה דרוכה היטו כולם את אזנם כאפרכסת לדיבורים הנפלאים המפיקים נוגה אשר יצאו מעומק הלב בהתלהבות אש קודש מהגה"ח רבי שמעון אליהו בריון שליט"א, וללא ספק גולת הכותרת שבדבריו - ואם תמצוי לומר של כל המעמד - היה בעת אשר נעמד בחרדת קודש, ולאחר שהבהיר שבריר את הדבר על פי ההלכה, הוא פתח את פיו ובירך בסילודין בישוב הדעת ובמתינות בשם ומלכות: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה!" -

הס הושלך באולם בעת הברכה, רעד והתרגשות דקדושה עבר בין כל קהל המשתתפים, הן עתה הם חווים מעמד אשר יחזק לזכרון עולם! ותיכף בסיום הברכה נשמעה עניית "אמן" מפי כל הקהל בקול גדול אדיר וחזק, זעקה אשר יצאה מעמקי הלב וטומנת בקרבה רצונות וכיסופין רבים כל כך, וכמו מכריזים בקול גדול: כמה חיכינו וצפינו לרגע זה, כמה תפילות והתבודדות שפכנו על זה, כמה תקוות וייחולים תלינו על זה...

בדבריו הוא הרחיב על המשל שהמשיל רביה"ק (חיי מוהר"ן אות תר"ג) על העוף שמטיל ביצים בריבוי מופלג מאוד, ומתוך ריבויים הוא משליך הביצים לקן של עופות אחרים, ונדמה להם שהם בני העופות האחרים, עד שכעבור זמן "מתחיל [העוף] לצפצף, ואזי שומעים כל העופות שנעשו

המשמחות שהוא מביא בכנפיו, חידוש החבורות ושלל הפעולות החשובות, ועל כולם ההבנה החדה והברורה שכולם נקבצו ובאו אל הבעל תפילה, הצדיק הרחמן המנהיג אותנו באופן פלא!

מה נמלצו דבריו כאשר הכריז שאלת האנשים מסביב, השואלים ותמהים: 'מנן ומאן הוא רחימך שפריא בריוותך, ארום בגיניה ספית מדור אריוותא', אז נזכרתי באחת השנים שזכיתי לנסוע לעיר הגעגועים אומן, לפקוד את ציונו הקדוש של רביה"ק לזכות לתיקון נצחי לעלמי עד, ואכן הרגשתי אז כערער בערבה העומד יחידי נגד כל סביבי התמהים ואינם מבינים על מה ולמה ראיתי לעשות 'שטות' זה, אכן - 'מנן ומאן הוא רחימך שפריא בריוותך ארום בגיניה ספית מדור אריוותא'...

הוא הרחיב במטרות הארגון להרחיב פעולותיו הכבירות, ואף חולק בין המסובים 'כרטיסיה' בו מילא כל אחד את שאיפותיו מה שהוא חפץ שיפעלו, חבורות; שבתות התאחדות; שיחות וכו'.

***
**אשרינו שזכינו
להתקרב לרבינו
ולקיים עצותיו!**

לעת סיום המעמד זכינו לשמוע דברי אורחינו הגדול ה"ה הר"ר אברהם שמחה

כפום מה דמשער בליביה, כי כל פה לך יודה על מתנת חייו הנצחיים!

זר העומד מן הצד הצד לא יבין את זאת, דמעות נוצצות בעיני רבים מרוב התרגשות, עיני כולם נשואות למעלה בשבח והודיה לא-ל בורא עולם, רגשי הלב מתעוררים ומתעלים גם יחד, שמחה וצהלה ממלא את כל ישותם! בזוית העין נוכל להבחין באחד היוצא בקאדאטשקע עליזה, השני רוקד עם חברו יד ביד, השלישי מרים ידיו בכיסופין כלפי מעלה, ואילו הרביעי כמו מרחף באויר מרוב חדוה ושמחה, מקטן ועד גדול אחוז כולם יד ביד ורקדו, נשואי פנים לצד המון העם, זקנים לצד נערים, תלמידי חכמים יושבי על מדין לצד [הנראים כ]פשוטי העם, **יחד כולם שמחים ומודים לבורא עולם ב"ה על מנת חלקם, אף נחלת שפרה עלימו, איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת, צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה!**

***
**מנן ומאן הוא
רחימך...**

אם מתחילה חשבתי שארצה לעזוב באמצע המעמד, הרי שעתה כבר רציתי שמעמד מרומם זה ימשך עד אור היום... לאחר ניגוני זמירות כובד הרה"ח ר' ישעיה גרינבוים שליט"א מעיה"ק צפת ת"ו, במתק לשונו הוא הרחיב להסביר לפני הקהל על מטרת הארגון "לחיותנו" ואת הבשורות

אצל אחרים מביצים שלו, והם מפירים הקול ונמשכים מיד אחר העוף הנ"ל שבאמת יצאו ממנו, וחוזרים אליו. והנמשל מוכן מעט למי שיודע איזה רמו מענין גדלת עסק הנהגת של רבנו זכרנו לברכה עם העולם", כן השי"ת שתל אותנו - השייכים לחלקו של רביה"ק - בכל מיני מקומות, והצדיק האמת שורק ומגלה את אורו כדי שנתקרב אליו, שנתקרב להשי"ת ע"י דרכיו ועצותיו, וכאשר האדם יתבונן היטב יבין וישכיל על טוב חלקו ונחלתו אצל רביה"ק - שוב אינו צריך למאומה! מה טוב חלקו וחבלו!

הוא אף שיתף את הציבור הרחב איך זכה הוא בעצמו להתחיל ולחיות חיים חדשים עם כל בני המשפחה בשמחה ובחיות נצחית, בתורה בתפילה באמונה ובטחון ובכל דרכי החיים, והעיקר לחקוק בקרבנו שהכל הוא מעשי השי"ת מרוב טובו וחסדו, גאולה פרטית שנשלח מן השמים לכל אחד!

***
**הריקודין קדישין
להודות ולהלל**

כמו מאליו נשא הלב את הרגליים והגביהם טפח וטפחיים מעל הקרקע, כל העם מסביב יצאו בריקודין קדישין, אחוזים איש ביד רעהו נתעלו בריקודים נלהבים, ריקודים המבטאים שמחת עולם, ריקודים המבטאים אושר עד ונצחי, ריקודים שאי אפשר לשער בדעת את תוכנם וביטויים האמיתיים, כל חד

לילה רבינו

האלד שליט"א שהטריח את עצמו בטלטולא דגברא ובטלטולא דאורחא לבוא ממרחקים, והפליא בדבריו הנעימים והמתוקים לחיך, איך רביה"ק מחיה אותנו להרגיש נועם ה' וקרבת אלקים ע"י כל מצוה "פשוטה" שאנו זוכים לקיים, להיות נפשנו שוקקה וצמאמה לקרבת אלקים לי טוב, ואיך כל העולם הזה הוא כולו שקר שאין לו מה למכור, ורק על ידי התמימות ופשיטות בקיום מצותיו של רביה"ק זוכים באמת לחיות חיים טובים, חיים נצחיים, חיי אושר בעולם הזה ובעולם הבא.

אחרי ברכת המזון נעמדו כל העם מסביב ושוב יצאו בריקודין סוחפים בקול צהלה ושמחה: **"אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו, אשרינו, אוי אוי אשרינו"**, ועוד שלל ניגוני קודש עילאיים להוציא במקצת את רגשי הקודש המלאים וגודשים את הלב.

רטט של געגוע נגע בנימי הלב כאשר פצחו בניגון: **"טייערע ברודער, הארציגע ברודער, ווען וועלן מיר זיך ווייטער זעהן, דער אייבישטער וועט געבן, געזונט און לעבן, וועלן מיר פארן צוום רבי'ן, וועלן מיר זיך ווייטער זעהן..."**

◆◆◆ הכינוס הפך אותי לגמרי...

השעות חלפו ביעף, בשעת לילה מאוחרת עזבו אחרוני המתאספים את האולם, יצאתי אף אני - אך לא כלעומת שבאתי, אם בבואי חשבתי לתומי שכינוס זה 'יועיל' לי, הרי שהתבדיתי! **יצאתי מכינוס זה איש אחר לגמרי, מלא חיות וסיפוק, הכינוס "הפך" אותי מכל וכל, הוא החיה אותי לחיים אחרים לגמרי, רומם והעלה אותי למרומי מרומים, ברצונות וכיסופין, בהתחדשות, בהתחזקות, בדיבוק חברים ובהתקשרות איתנה!**

וכאותו שיחה נפלאה אשר התקיימה עם הר"ר משה גפנר שליט"א בקו 'מערכת ברסלב' בימים שלאחר המעמד, והאמת אומר ולא אחזק שהתחברתי בכל לב לדיבוריו שיצאו מעומק אמתיות לבו, איך הוא ביטא את התרגשות לבו ממעמד נורא הוד זה, איך בימים ספורים הוא שינה את הילך מחשבתו וחיינו לבלי היכר, ועל הכל - השמחה הגדולה על הזכות הכבירה להמנות בין חבורה קדושה כזו - "ברעסלבער חסידים", שמחה עצומה של **"קביעין כן תהוון בהנהו חבורתא"**, אנשי דעת ששיחת יומם אינה בחדשות המתחדשות בעולם הגשמי, שיחת יומם הוא בדברים העומדים ברומם של עולם, החדשות האמתיות של בורא כל עולמים ב"ה "המחדש בכל תמיד מעשה בראשית", כל הסיפורי דברים ביניהם הוא מעניני התכלית ברוחניות, והרי רק זה היה הבריח התיכון שכינס את כלל המשתתפים אל תחת קורת גג אחד, שכולם חפצים להתקרב יותר ויותר להשי"ת!

◆◆◆ הארת רושם מעמד בכיר זה לנצח!

בלי שום ספק שהמעמד האדיר הזה השאיר רושם עז על כל המשתתפים כולם, וכמובן שעניי כולם נשואות להמשך הפעולות העמידות לבוא להחיות את נפשנו, אך עצם מעמד כזה לבד כבר יש בכוחה להכניס בנו אהבת אחים וחיבור אמת בין אנשי הצדיק, לעורר בנו הנקודה העיקרית שרביה"ק מחדיר בנו תמיד, שהשי"ת חפץ בנו באמת, בתמימות ובפשיטות, וכל ההסתרות המדמות כאילו אין הוא חפץ בנו ומסתיר פניו מאתנו - אינם האמת לאמתנו, רביה"ק הרי ממציא מזור ותרופה לכל נשמות ישראל, מקטן ועד גדול, לגלות את האמת שהשי"ת נמצא עם כל אחד ואחד ומאזין לתפילותיו ואנחות לבבו, וכל תנועה קלה שהאדם עושה חשוב בעיניו ית' עד מאד, ועל כן יתאזר בשמחה ובתקוה להתחדש באמונה ובעבודתו יתברך, כי השי"ת חפץ בנו עד מאד!

ועצם הכינוס הנכבד הזה הוא אות וסימן שהצדיק חי אתנו ומחיה אותנו תמיד! וכפי שהבטיח ואמר שהוא הולך לפנינו ובכלל לחקוק בקרבנו הדעת אמת שכדי לעבור את המניעות ולהפכם לנעימות העיקר הוא ע"י תפילה, לפרש כל הלב לפני השי"ת, ועי"ז בעצמו זוכים לקירבת ה' ונועם עבודתו, וכמובן לעסוק תמיד בספרי רביה"ק ותלמידו הגדול **"טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה גרה"** שהוא העצה היעוצה להכניס במוח את הדעת האמתית והנצחי, לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה! ■

**איש ביד רעהו
נתעלו בריקודים
נלהבים המבטאים
שמחת עולם, אושר
עילאי, בי כל פה לך
יודה על מתנת חיים
נצחיים**

פרק א' פרי קטן באילן ענק

נולדתי אל בית גדול ורם בענקים. הוריי והוריייהם, צדיקים נודעים בעלי מדרגה, מנהיגי עדות בישראל. מאז שאני זוכר את עצמי, ועוד קודם לכן, חופפת על הבית קדושה וטהרה. נחל דמעות מפכה בחדרו של אבי שליט"א. מאות שופכים לפניו את מר לבם. הם בוכים והוא בוכה. כל שעותיו מוקדשות עבור הפרט והכלל. צערו של יהודי, עומד אצלו מעל הכל - ומבוקר עד ליל עוסק בפעולות רבות שנועדו להפחית אנחה מנפש בישראל.

אדבר מתוך עדות אישית בת עשרות שנים: אבא שליט"א נושא על כתפיו באופן אישי משאות פרטיים של מאות יחידים ומשפחות. את כל חייו נותן למטרה זו. כאבותיו הק', דור לפני דור, גם הוא העמיס על שכמו את טובתם של ישראל: רפואות, שידוכים, ישועות, פרנסות, מוסדות, הבאת שלום, קירוב מתרחקים, חינוך הבנים. עבור אלה ועוד, מדיר שינה מעיניו - ובמשך שנים רבות אינו מוצא מנוח או כל ענין אחר זולת זאת.

בצעירותו, בחיי אביו-זקני זצ"ל, ידוע היה אבא שליט"א בהתמדתו הגדולה ולא מש מאהלה של תורה - אך מיום שנמסרה ההנהגה לידי, מקריב גם מתורתו למען ייטב לישראל. יום יום יושב שעות רבות בקבלת קהל ונותן עיניו ולבו להיות מבין ומאזין, מביט ומקשיב, לייעץ עצות ולהורות דרך. ביני לביני, שופך דמעות כמים באמירת תהילים לעורר רחמים. באישון לילה, וביותר בלילי שבתות לאחר עריכת השולחן הטהור ועד עלות השחר - תימצא לו העת להסתגר בחדרו ולהגות בתורה בקול מתוק המשתפך על פני הבית.

זו המציאות שאליה נולדנו ובה גדלנו, אני ואחיי עם שאר בני המשפחה. זו הדרך שחונכנו עליה, להמשיך את השושלת לתפארת בית אבות. מנעורינו התמדנו בלימודנו, עמלנו להצליח ואכן זכינו לגדול בתורה, מתוך ידיעה חרישית - מליבא לפומא לא גליא - שביום מן הימים גם אנו נימצא במקומו של אבא שליט"א ועלינו להכשיר את עצמנו לקראת תפקיד גדול שייעד לנו הבורא ית'.

דם קדוש

איש לא אמר לי זאת, אבל מאז ומתמיד ידעתי שאנו שונים מכולם. השתרשה בדמינונתי סוג של אמונה עצמית מוזרה - כאילו זרם בעורקיי דם קדוש יותר מדמו של המון העם אשר למרגלותיי.

מה יעשה הבן, איך לא אסתבך בשיבוש זה - אם כבר מגיל שלוש הלבישוני בגדי משי הדורים יותר מלבושי בני גילי. בכל מקום בואי, הרעיפו עלי מבטי כבוד והערצה, כאילו כבר עשיתי בחיי איזה דבר טוב המצדיק יחס כזה.

מאות חסידים צפופים אל מול שולחנו הטהור של אבא, נושאים עיניהם בערגה, ואני הילד ניצב אחורי הכסא הגבוה לפני אל העם. משם הייתי צופה לעבר חבריי, עליהם נגזר

א רעביטשע מיטשה

בנו של אחד מגדולי אדמור"י דורנו שליט"א,
בסיפור השתלשלות פלאית שהביאה בסודי
סודות את אור רבינו הקדוש עד פנימיות
נפשו ועומק ביתו

פרי קטן באילן ענק | "מעורבב" | גילוי לב בין שמים לארץ |
פגישת פסגה | בחצרות אלוקינו | "לחיותנו כהיום הזה"

אלג'רת אילית בפתח הסיפור

שלום עליכם, אחיי ורעיי, ברסלב'ע חסידישע מקורבים, אהובי נפשי וחמדת לבבי.

כבר חלפו שנים אחדות מאז שרבינו הקדוש ליקט אותי ברחמים, בסודי סודות, ואספני אליו לחסות תחת כנפיו באין יודעים. מאז ועד עתה, אתכם קיויתי כל היום, מריחוק מקום וקירוב לב. אלא שעדיין לא הגיעה לעולמי האפשרות היקרה לזכות לבוא ביניכם באתגליא פנים אל פנים.

כרגע, מקומי עלי אדמות בסמיכות תמידית אל אבי עטרת ראשי מרן אדמו"ר שליט"א. בשליחותו, יושב אני שנים רבות על מוקד כח והשפעה מרכזי ועוצמתי ביותר בקרב הציבור החרדי שבמקומנו - וב"ה זוכה אני לפעול גדולות.

אך מכאן, מתוככי "חדר הפיקוד", הומה לבי ומתגעגע כל היום: מי יתן לי אבר כיונה, אקומה ואעזובה, אעופה ואשכונה אל חסידי ברסלב באשר הם שם, לתת מזור לרוחי ולהתאבק בעפר רגלי אנשי הצדיק, להיות מדבר עימם כלשון עמם.

והנה לאחרונה נתגלגלה זכות ע"י ארגון "לחיותינו", להעמיד קורת גג מאחדת עבור "חסידישע מקורבים" אנשי רביה"ק, מבני חצרות החסידות ההולכים בדרך הבעש"ט הק' - ואף הגדילו לערוך מעמד "לייחד לבבנו" רבוב עם, לאספם יחדיו בהמוניהם מכל קצווי ארץ ולהקים להם חבורות בכל אתר.

שמענו של מעמד נפלא זה הגיע עד מחוזותינו - ואכן זכיתי להשתתף בו מרחוק, בכל נימי רוחי ונשמתי. האזנתי להקלטות הדרשות והניגונים שוב ושוב, בנפש אשר כלתה מכיסופין להימצא שם בעצה אחת ובחבורה אחת, בריקוד אחד ובלב אחד.

מעמד זה הסעיר את רוחי ועוררני שהגיעה עת לחפש דרך נכונה, איך לשותף אתכם בהשתלשלות המופלאה שהיטיבה את חיי לצח - כאשר בפלאי השגחה פרטית הביא הקב"ה את הארת רביה"ק עד המקום שאני עומד בו, לקרבי אליו ית' ולהעלות בביתי אור וחיים.

התלבטתי בדבר: מחד, למה אביאכם ברזי נסיונות שלא עברתם ולא תעברו. איני יודע אם בקרב רבבות המסתופפים בצל רביה"ק, יש עוד נפש אחת העוברת מסע כזה. בפרט בעומדנו עתה ביומי עילאי דניסן ופסח, מה לי להביא דברים שלא מעניינא דיומא, כאשר הכל חפצים בדיבורי תכלית. מאידך, ידעתי כי מצוה עלי לספר בגאולת נפשי, להודות ולהלל להשי"ת בתוך עמי. יש בכך גם כמה סיבות של תועלת לאחרים - ואם לא עכשיו

אימתי.

ובכן, לאחר תפילות רבות של התבודדות ותחינות לפניו ית' שיתקני בעצה טובה - נאזרתי אומץ בס"ד להדוף הרים של פחדים וחששות ולגשת אל מידה משובחת של נתינת אימון. פניתי בחשאי אל ר' ברוך לב שיחי וערכתי עמו שיחה עמוקה שנמשכה כמה שעות אל תוך הלילה - וצירפה אותו להיות שותף אישי בסוד חיי הכמוס וחתום עמדי. הוא השלישי בעולם שיודע על התקשרות לבי בסתרי סתרים לרבינו הקדוש, ולעת עתה הוא גם האחרון.

בתחילת השיחה, התקשה להאמין למשמע אזנו. ההתרחשות נשמעה לו הזויה ודמיונית בעליל. אולם פתחתי את עצמי בגילוי לב, לעתים אף נשזרו דבריי בדמעותיי, עד שבמהלך שיחתנו ניכרים היו דברי אמת, כי כנים המה, והוא השתומם עד עמקי נפשו להיווכח בכך שהבלתי יאומן מתברר כמציאות מדוייקת לגמרי.

בתדהמה הגדולה שנפלה עליו, לא מצאנו כל ביטוי אחר, זולת מילים קדושות ונוראות שאמרם רבינו הקדוש בנסיעתו מברסלב לאומן טרם הסתלקותו: **"גאט איז גרויס... מען ווייסט גאר ניט... סע טואין זין אויף דער וועלט אַזעלכע זאכן, מען ווייסט גאר ניט... גאט פירט תמיד אויס" (-השם יתברך גדול מאד ואין יודעים כלל... נעשים דברים פאלו בעולם, אין יודעים כלל... השם יתברך גומר תמיד...)**

ביקשתי אפוא שיואיל ליטול על עצמו משימה קשה: לשבור חבית ולשמור יינה. להביא את סיפורי הנדיר לידי גילוי והסתרה כאחת. לספרו כהווייתו אך לנצור את סודו. בסיעתא דשמיא ואחר יגיעה רבה, מובא כאן לפניכם הסיפור, אחר שפרטיו טושטשו והוחלפו עד לבלי הכר.

אדגיש כי כל המסופר, מדובר אך ורק על עצמי - מתוך מה שעבר עלי באופן אישי מנעורי ועד היום. הדברים אינם אמורים כלל וכלל על אחרים העוברים מצבי חיים מסוג זה. זוכים המה להימצא במקום הרבה יותר נכון וטוב ממני, הרבה יותר בריא ומיושב, ואני את סיפורי בלבד באתי לספר.

נפשי בתפילתי להשי"ת שיהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי, כי לטובה כוונתי.

אחיכם אלהכבא,
יושב סני בן אלה"ר שליט"א

כבר עשיתי כבר בחיי דבר טוב המצדיק כבוד כזה?

גם אלה ראו בחופתי עידן חדוותא השייך אל כלל ישראל יותר מכפי שנוגע אלי. מאז ואילך, כל שמחה הפוקדת את מעוניי, בחסדי שמים, הופכת להיות נחלת הכלל. עם השטריימל והטלית, קיבלתי לחתונה תואר חדש שנצמד לשמי: הרה"צ. אף כי הקשר ביני לבין צדקות, מתחיל ומסתיים בתואר זה - עדיין תיחלש דעתי אם הפונים אלי בכתב, לא יוסיפו לשמי את הכינוי. ואם אני מוחה כיום על תוספת בלתי הגיונית זו, מן הסתם גם לא אמחה בעתיד כאשר יוסיפו תארי גאונות וקדושה וטהרה, ועוד מילים כהנה וכהנה שאין כל קשר מציאותי ביניהן לביני.

אל תוך עני הקורה

רעייתי חוצבה אף היא מבית דומה שהיו בו תפארת וגדולה, שרפים וחיות ואופני הקודש, הרבה יותר מאשר פשטות

שצופן לי העתיד - בלי שתהיה מחשבת פנויה, ככל בני גילי, להתעסק בפשטות בהטבת ההווה שלי, שרצוף היה תמיד התמודדויות יצר טוב מול יצר רע, כפי הטבעי ליהודי שמורכב מגוף ונשמה. בשנות בחרותי בישיבה, ניסיתי להשקיע את עצמי יותר ויותר בארבע אמות של תורה וגדולה על שולחן אחד. לפעמים כה צמאתי להשתעשע ולהשתובב בהבלי נעורים - עם מעריצי בני גילי - אך כבר למדתי למנוע ממני את צרכי הנפש הבסיסיים ביותר, שהרי עדי לגדולות בישראל. נמלטתי מלהרגיש את כמיהותי הילדותיות והאנושיות, ולהודות בפשטות שהן קיימות בתוכי - למרות שאינן תואמות כלל את הדרגה הגבוהה שאני אמור להיות מצוי בה. בשמחות אירוסי ונישואיי, השתתפו אלפים, בני שתי הקהילות הקדושות העומדות תחת הנהגת המחוזותנים. אלה

לעמוד תמיד מרחוק, במקום להבין בפשטות את דרך העולם, שכל ילד ניצב ליד אביו - הבטתי לעברם מתוך ידיעה ברורה שקורצתי מחומר משובח מהם, ועל כן נאה ויאה שאני כאן והם שם. בסעודת בר מצוה שלי, השתתפו ראשי אלפי ישראל ורקדו עמי יד ביד - לקול צלילי שיר חדש שהולחן לרגל המאורע. מאז השבת הראשונה אחרי שהגעתי למצוות, הניחו על ראשי מצנפת שיער ("קאלפיק") המעטרת רק את יחיד סגולה, צעירי משפחת האצולה. גם לימות החול, רכשו עבורי קפוטה העשויה מאריג משובח שהמון העם משתמשים בו רק למלבושי שבת ויום טוב. היפלא כי עוד בטרם התעוררתי לחשוב על חובתי האישית בעולמי, ביני לקוני, קמה בקרבי הרגשה של נסיך מלוכה שהכל נברא לכבודו! יומם וליל הציפו את חדרי רוחי דמיונות על מה

אֵי רֵעֵב לְשֵׁעַ מִטֵּיטָא

המשב"ק
הניח
זהו
תחרת
ידי בלא
התנגדות
מצדי

יהודית רגילה ומאושרת.

מאז ימי ה'שבע ברכות' - כאשר ביתנו הוצף מתנות וכלי כסף בשפע בלתי מצוי - לא חסרנו מאומה ולא ידענו דאגת ממון מה היא. לכאורה אמור הייתי להתעלות במעלות התורה שנים רבות באין עלי עול אחר - אלא שעדת ישורון הלכה ונתרחבה ובאה בעדי עדיים, מאות נעשו אלפים ומרובים צרכיהם מאד. כבר לא היה בכוחו של אבא שליט"א לשאת לבד את המשא ולכן נקראנו בשלב אחר שלב לסייע ולטול חלק במעמסה. הרי גם יומנו יבוא, זה דרך העולם, ויפה שנקדים לעסוק עם הקהל ולהכירו מקרוב.

למרות גילנו הצעיר, הוכנסנו בעבי עניני הקהילה. ישבנו פגישות עם עסקנים ומנהלי מוסדות, טיפלנו בבעיות שונות, נדרשנו להכריע בהחלטות כבדות משקל ולהביע דעה על ענינים שיש להם השפעה על נפשות רבות וכספים גדולים. פעמים רבות יצאנו למלא את מקומו של אבא שליט"א במעמדים שונים ובשמחות, נחלנו כבוד עצום מבני הקהילה אשר שמחה לראות כי העניינים עוברים יפה מדור אל דור.

מוקדי הכח שניתנו בידינו, זוכים לפעול גדולות ונצורות בישראל ולהרבות תורה וחסדים בממדים כבירים. ייאמר לזכותי - כי במסגרת פעילות זו בתוככי בית אבא שליט"א, כידא אריכתא דיליה, זכיתי בס"ד להיות שליח הצלה אישי בהמוני מקרים כואבים. פעם אחר פעם גולגלה על יְדֵי זכות לסייע ליהודים באתר, בסבלותיהם או בשמחותיהם, שלא על מנת לקבל מאומה.

אך לצערי ייאמר שלא לזכותי, שנסחפתי לגמרי אחר מלאכה נעלה זו - בלא שהייתי ער מספיק לעשות גם לביתי. "שמוני נוטרה את הכרמים, כרמי שלי לא נטרתי". וזאת לא שבעה נחת מן הנעשה - ולא היה קץ לפיוסים ולמתנות שהוצרכתי להרעיף כדי לכבות תרעומות שהתעוררו ללא הרף. ילדי לא קיבלו ממני את שלהם, בלימוד עמי ובתשומת לב טבעית וראויה - אך הקהילה סיפקה אברכים לרוב, שהיו מאושרים ללמוד עם צאצאי המלכות, לזכות לבוא עמי בדברים מפעם לפעם וגם לקבל שכר גבוה מן המקובל.

"מה תחפצי ממני", ניסיתי להצטדק בשעות שגאו כאבים, "זו הילדות שעברה גם עלי, וזה גם גורלך וגורל ילדינו ונכדינו. זכינו להיות 'רעבישע משפחה' ויש לכך מחיר. אי אפשר לאכול את העוגה וגם להותירה בשלימותה". היא לא קיבלה את הדברים והעזה לטעון שהיא מוותרת מראש על העוגה, כי אין בעולם מחיר שיצדיק את האופן שבו אני חי ו(לא) מגדל את צאצאינו.

באחת ההזדמנויות שחזרתי לערוך השוואה בין ילדותי לילדי, הטיחה בי אמת קשה לשמיעה: "אתה ראית לנגד העינים דמות עילאית של אביך שליט"א, היתה לך אפוא השראה לגדול בטוב למרות חוסר הקשר הבריאי".

ברחמנותה, לא סיימה את חצוי השני של המשפט - שילדינו אינם זוכים לראות בי את מה שזכיתי לראות באבי. נעלבתי, הושפתי, אך לאחר שנגרעתי נאלצתי להודות כי יש צדק בדבריה. בניי לבני ידעתי גם את מה שלא ידעה, עד כמה מצבי הרוחני האישי אינו בטוב. גמרתי לבלי לחולל שינוי בחיי הפרטיים - לרחם גם עלי ועליה, לקרב גם אותי - אלא שעניני החצר העסיקוני מכדי לעשות בפועל משהו שישאר בר קיימא.

ננוז מלכים

כדי לתת מושג קלוש בסגנון חיי, אספר על מסעי הראשון למדינה אחרת, כשליחו של אבא שליט"א. היה זה בטרם

מלאו לי שלושים שנה, כאשר עטרוני כאורח הכבוד במעמד "חנוכת הבית" לבנין בית מדרשונו במקום ההוא.

לקראת המסע הצמיחה לי הנהלת הקהילה שניים מצעירי המשבקי"ם, ששמחו על הזדמנות פז להימצא סמוך אלי ולתפוס 'מקום טוב' לימים יבואו. לאורך כל הדרך הרגשתי בתחרות הסמויה שביניהם, מי ייטיב יותר לעשות לי כל צרכי. הם כרכרו סביבי ושירתו אותי כמלך. ידעתי כי עיקר מטרתם להכין לעצמם מעמד נכבד בעתיד - ואני רק אמצעי בשבילם - נמצא שאני משרת אותם ולא הם אותי. אך התעלמתי מלחשוב על כך שנית, הנחתי לעצמי להמשיך להרוויח טובות הנאה מן הענין.

לפני רדתנו מהמטוס, שלף אחד מהם מעיל פרווה ("פעלץ") חדש, עשוי אדרת שיער רחבה ומכובדת שלא ראיתי כמותה בבית אבא. כאילו לא די במחלצות הדר שעלי. בצאתנו אל אולם הנוסעים, הייתי עטוי נכבדות וצעדתי בחשיבות ובאיטיות מבלי להרגיש בכך. באופן טבעי בא אלי המשב"ק הצעיר והניח זרועו תחת כף ידי - בלא שנתקל בהתנגדות מצדי. משנהו הילך לפניי, במרחק מה, כשמידי כמה רגעים הביט לעברי ובכך עורר חזיון של תהלוכת כבוד.

והנה מתקרבים לקראתי זקנים מכובדים שהטריחו את עצמם - או הטריחו אותם - להמתין שם לבואי. בגשתם אלי בקידה של התרגשות מרובה, כבשתי בתוכי את פליאתי מן היחס התמוה כלפי אברך צעיר לימים, שרק השי"ת יודע את נבכי לבבו ומלחמות יצרו. כנראה שבעיניהם אני מייצג את דמותו של אבא שליט"א, את זקניי הקדושים ז"ע, ודי להם בסיבה זו כדי להתרגש עד דמעות. אחריהם נגשו אלי עסקנים זה אחר זה בהכנעה, להושיט לי יד לקבלת שלום. השתדלתי לכבד את מכבדי ולהתעניין בענווה בשלום דורשי שלומי. זו היתה לי פעם ראשונה להרגיש מקרוב תחושה של הנהגת עדה.

ככל בשר ודם, גם אני הבאתי עמי בגדים להחלפה עם שאר מטלטלים נצרכים שארוזה לי וזגתי במסירות - מה לעשות וגם איש אשר כמוני זקוק מידי בוקר לגרביים מכובסות - אך הובהר לי מראש כי עסקי מזוודתי האישית נתונים בידי אחרים ואין זה עניני. רק תיק הטלית והתפילין נותר סמוך אלי, בחיק הגבאי שלימיני. בכלל, הובהר לי כי סדר יומי מוכתב מראש ועלי לזרום ולשתף פעולה כמנהג המדינה.

המשכתי להתקדם בראש הצועדים, לעבר שיירת רכבים שהמתינה בחוץ. המכונית הבהוקת שיועדה עבורי, המתינה לנו כבר במנוע מותנע ובדלתות פתוחות - לבל אחכה רגע ח"ו.

נסענו במהירות, כאשר רכב משטרתי מפלס לפנינו את הדרך. ראשי סחרחר עלי, אך כבר רגיל אני מנעורי - וגם צריך אני להתרגל להמשך חיי - שלא להבחין בצרכיי האישיים כאשר מדובר על כלל ישראל.

"ני גדול בקוהן"

בהתקרבו אל הרחוב הסמוך אל בית האכסניה, עלו באזנינו קולות תזמורת ורננה. מה נדהמתי לראות שורות ארוכות של ילדים נרגשים הנצבים לאורך שני צדי הרחוב, חלקם עם לפידים וחלקם מניפים דגלי "ברוך הבא" בהתלהבות.

לא שיערתי כי אלו יהיו פני הדברים. עד כדי כך? בסך הכל אין זה הרבי בעצמו. כלום נשכח מהם גילי הצעיר? גם כשנלוותי לאבא שליט"א בכמה ממסעותיו, לא התקיים

רבנים צדיקים – שאינם הורה"צ – קמו מראש קומתם ככבודי

בטיטו

כמעט התחלתי ברכת אבות ואזני צללו בבהלה מן קול הדיבורים הרמים שנשמעו לפתע היטב בכל המרחב:

"חוצפה! שלהם הכותל? מי הם בכלל? באו להשתלט פה על מקום ציבורי, כאילו מדובר בירושה של סבתא שלהם. מקרית שמונה נסחבנו עם חמי, על כסא גלגלים. תראו אותו, חלוש לגמרי, עם בלון חמצן היטלטל, מהצפון עד כאן. פתאום באים כמו רוח סערה, אומרים לנו לזוז מהר. לזוז מהר. להסתלק. למה מה? הקדוש ברוך הוא שייך רק לכם? רגע, בית מקדש לא היה של כל עם ישראל? לא נתתי לזה לקרות. מה נזוז? מי נזוז? חמי יושב, בשיא תפילת העמידה. צדיק זה, איש לא יפריע לו כל זמן שאני פה.

ברועות ברזל הרחקתי אותם מעלינו, כמו שאני יודע, ואז הם התנפלו, החסידים החצופים האלה, ופשוט שלפו מהידיים שלי את כסא הגלגלים ועפו איתו אחורה בריצה מטורפת. כמעט התעלף חמי, מסכן. באמצע תפילת עמידה, גם לא יכל לדבר. לא הבין מה קורה. רצתי אליהם כמו נמר, תלשו את חמי? אתלוש להם אזניים. הם עוד לא מכירים מה זה בטיטו.

פתאום אני מוצא את עצמי על הרצפה. ככה, כמו שאתם רואים אותי, גלגלו אותי קדימה כמו כדור סמרטוט. בעטו אותי אל מחוץ למתחם שהם יצרו להם פה. מה קורה? איפה כיפה שלי? זה מצוה זה? זה תפילה זה? תראו איך הם שרים פה, כאילו אירוע פרטי, בלי להתחשב באיש. יהודים באו להתפלל כאן בשקט, ועכשיו הם צופפו את כולם בשליש מן הרחבה. זה חסידים זה? זה יהודים זה? בוש! בוש! בוש!..."

הסבתי במהירות את ראשי אחורנית. הרבי שקוע בתפילה ואין בעולמו מאומה. הצועק ניצב במרחק, מוקף שוטרים ואנשים כעוסים. מחאות 'ש...ש...ש... ו-ש...ש...ש... מכיוון הפארנצ'עס - לא הועילו מאומה. אברכים מנסים להשתק, להרחיק בחמת זעם, אך ללא הועיל. איך מהסים את מהומת הבזיון הזאת?

בחלוף דקות ארוכות פסע אבא שלי"א לאחוריו, כלא היה. כלום. חזרת השי"צ התחילה בנוסח המקובל וקולות "ברוך הוא וברוך שמו" ו"אמן" התנגנו והתפזרו בחלל בנעימה קדושה.

פצעים צורבים

חזרתי להסב פני אל הכותל ופתחתי בתפילת 'שמונה עשרה'. מלמלתי מהר, חפץ להספיק את הקהל. בעמדי כבר ב'השיבה שופטנינו' נזכרתי והכיתי על מצחי: איך לא התפללתי ב'רפאנו' על מענדי, בני יקירי. טובל נורא ממחלת עור מציקה, שחין מייסר צורב בבשרו, ואני לא הקדשתי לו גם רגע לתפילה במקום הקדוש.

מה אעשה, ממחר עכשיו מאד. חייב להיות קצב של הרבי. הציבור כרע 'מודים דרבנן' ואני

את הכוחות הרוחניים הנדרשים לכך, ובע"ה אפעל עבורו את הנדרש לו ואציל עליו ברכה.

סימנתי לו לבוא אחרי אל חדר צדדי שהוכן עבורי, שם התיישבתי על הכסא. בראותו שאני מתחיל לפתוח את המעטפה, כדי להוציא את הקוויטל ולקראו, עצר אותי בבהלה ואמר: "סליחה, סליחה. זה לא עבורך, רק רציתי שתעביר זאת לאביך הרבי...".

דומה כי אין צורך להרחיב עוד. יריעות שלימות לא יספיקו. די במה שסופר עד כאן, כדי להביע ביטוי כלשהו להלכי חיי, בהיותי מזרע המלוכה העתידי לרשת כתר ביום מיועד, כי לכך נוצרתי.

פרק ב' מעורב

חודש האביב, לפני כמה שנים, בירושלים עיה"ק ת"ו.

שערי הברזל הוסטו לצדדים לקראתנו. רכב השרד שלנו - שבתוכו יושב אבי האדמו"ר שליט"א - שעט קדימה, עם שני רכבים מלווים מאחוריו, היישר אל רחבת הכותל המערבי. הקהל הקדוש כבר המתין לנו בסדר מופתי וקיבל אותנו בניגוני התעוררות.

מבעד לחלון הקדמי של הרכב המתקדם לאט אל נוכח שריד בית מקדשנו - שלחתי הצצה מרוצה לעבר פארנצ'עס זמניים בצורת האות ח"ת, שהיו כבר עמוסים במאות מצעירי אנ"ש, ולפניהם ניצבו שורות של ציבור נרגש המתנועע בשירה של דביקות.

עוד בטרם עצר הרכב, פתחתי בתנועה עזה את הדלת שלימיני והותרתי אותה פתוחה מאחורי - בשביל זה יש גבאים - ומיהרתי להתייצב לימין אבא שליט"א היוצא את הרכב באיטיות ומתחיל לפסוע קדימה, אחוז שרעפים, כשיד ימינו מונחת על זרועי ושמאלו על זרוע אחי.

הסטנדר המפואר ניצב הכן על עמדו, ועליו פרוסה הפרוכת ההדורה, רקומת הזהב. ליד ספר התהילים הגדול, מונח שעון מחוגים וגם קופסת עץ מגולפת עם ממחטות נייר. גם הכסא הגבוה כאן, כס המלכות, שעסקני החצר דואגים בנאמנות לניידו אל כל מקום בוואנו. על ידית הכסא, מקופלת מגבת לבנה. הכל בדיוק כמו בחצר הרבי.

עם הגיענו אל הסטנדר הצמוד אל הכותל, סיים הקהל את שירת "מכניסי רחמים" - ופתחנו באמירת פרקי תהילים ולאחריהם התחלנו בתפילת המנחה. הנוסח, הניגון, הקצב, ההמייה המוכרת העולה מן הקהל שלנו - נותנת הרגשה של בית, "אזוי ווי אינדערהיים".

ה' שפתי תפתח. דממה של 'שמונה עשרה' השתררה באחת.

מעמד כזה - אך הגבאים שלצדי לא היו מופתעים כלל: 'ככה זה הולך היום', הסבירו, והבנתי כי ידם הארוכה מעורבת כאן היטב.

בהגיענו לתחילת הרחוב, עצר הרכב והורו לי לצאת ממנו ולהתחיל לפסוע רגלי, כשקבוצת מלווי צועדת מאחורי. בתוך כדי הליכה, נענעתי ראשי לשלום לימין ולשמאל ונופפתי בידי לעבר ילדי החמד. כשהם הביטו בי בעינים נוצצות, נצבט לבי להיזכר בבני הרך שבגילם, המצוי בבית עם מלאי צעצועים שסופקו לו תחת אביו העסוק תמיד ואינו פנוי להשתעשע עמו.

סבור הייתי כי עתה נגיע אל האכסניה. כה זקוק הייתי להניח ראשי על הכר, לפוש קמעא ולהחליף כוחות. חלפו שעות ארוכות שלא שוחחתי עם זוגתי, הממתינה לשמוע את קולי. ייחלתי להגיע כבר אל חדר אישי שיעניק לי רגע פרטי - אלא שהדרך הובילה אותנו עם סיומה, אל מעמד קצר של "קבלת פנים" ראשונה, בהשתתפות קהל רב ובראשו רבני המקום.

מקצה העין הבחנתי בשלט ענק שקידם את פני ["ברוכים הבאים... הרב הצדיק שליט"א... בן יקיר לכבוד קדושת..."]. כמוכן השפלתי עיני בענוות חן, עשיתי עצמי כאיני רואה והמשכתי בפסיעות מדודות לעבר ה'מזרח'.

מורי הוראה בישראל, רבנים צדיקים - שאינם הרה"צ - המתינו לי שם וקמו מלוא קומתם לכבודי. כך הגעתי בפסיעות מדודות אל הכסא המפואר שתמיד רגיל הייתי לעמוד רק לצדו או מאחוריו, והפעם נועד עבורי - אברך צעיר, מבולבל למחצה. לא באתי מוכן בנפשי אל הכבוד שנחת עלי פתאום. על אתר עשיתי את המוטל עלי. מזגתי 'לחיים' וחילקתי לכל עבר. האונתי לדרשות ששמי הוזכר בהם ללא הרף - בלי להניח לעייפות להשתלט עלי - והעברתי מבטים משיבי חיבה על הקהל שניצב סביב ונשא אלי עינים.

בקרב הציבור זיהיתי אברכים שבבחרותנו למדנו יחד בשיביה. זה שנים שלא התראינו, והאמת שקצת נבוכתי בראותם אותי כך. נלחצתי מאחד מהם שהיה בבחרותנו בעל רוח בדוחה ופה מתגלגל. אם עודנו כזה - בהחלט מסוגל לבוא אלי כאן ולשאלני בבת שחוק וקריצת עין איך אני מרגיש עם ההצגה ואם הנני זקוק לעזרתו...

בחלפם על פניי עם ילדיהם לקבלת שלום, בתוך התור הארוך שהמתין ללחוץ את ידי, שלחתי לעברם חיוך אישי השמור בינינו מנעורינו - והם כה התרגשו מכך שהם זכורים אצלי לטובה. עלה לי חשק טבעי להתרועע עמם קצת, להביע ידידות של ימים מקדם ולהתעניין איש בשלום רעהו - אך ידעתי כי עתה אסור לאב לשנות בנו בין הבנים ועלי להתייחס לכולם בהתאם.

טרם צאתי החוצה, אירע משהו בלתי צפוי: ניגש אלי יהודי זקן שהמתין ליד הפתח והושיט לעברי מעטפה סגורה, באמרו שיש בה 'קוויטל' עם דמי פדיון. לרגע לא ידעתי כיצד להגיב, הרי מעולם לא קיבלתי קוויטלעך - אך אמרתי בלבי שהאמונה שלו בי, בצירוף זכות אבותי, כנראה ישפיעו עתה

הם עוד לא מכירים מה זה בטיטו

"זה לא אני", בררתי מילים בשפת העברית שאיני טוב בה במיוחד: "באמת לא בסיידר בעדך... סליחה ממך... אני רוצה תפילת ערבית שם..." ניסיתי לעשות פסיעה קדימה, שיסור ממני הבזוי הזה ויוריד ידיו הגסות מהבעקיטשע שלי - אבל הוא לא הניח:

"זה לא אתה?", הוא כמעט צעק, קולו היה נוקב ועיניו בערו: "זה לא אתה? למה מי אחראי על החינוך שלהם? לא אתה? לא אבא שלך? למה לא מחיתם, אה? למה לא קמת לצעוק עליהם, אה? המשכתם לשיר, אה? כאילו לא ביזיתם יהודי, אה?"

הוא היה סמוק וזועם:

"ממני סליחה? גש הרגע לחמי הצדיק ובקש סליחה... קפידה שלו והלך עליך עם כולכם שם ביחד, אתה שומע? היזהרו על העצמות שלכם אם חמי יקפיד עליכם... לילה לילה חצות, דמעות, צדיק זה..."

מה אמרת? תפילת ערבית אתה רוצה? וואו. איזה מותק. גם אני רצינית תפילת מנחה. בגללכם הפסדת, לא הספקתי להתפלל היום, שברתם לי את הלב, שתהיו בריאים... ערבית הוא רוצה... שוב לשורר שירים בקול ולהשתלט... לסלק אותנו בבעיטות..."

הציבור שקוע בתפילות, איש לא מבחין בחזיון המזור - איך מעז איזה בטיטו מהצפון לחסום בנם של קדושים, א העכטע רעביש קינד, פרי עץ חיים, זרע קודש, גזע אראלים ותרשישים, ענף עץ אבות. אולי ארים קול ואזעק לעזרה? מעולם לא עשייתי זאת. אף פעם לא התעורר בחיי צורך להתגונן.

"די", התחננתי, "אני צוריק ללכת... תודה רבה... סליחה... אדוני... צודק אתה, אני ידבר עם מי שצריך... תן לי ללכת..."

ניסיתי לפסוע, קצת לשלוח ידי קדימה, אך בטיטו זקף אצבע וקירבו מול אפי, כמעט נגע בעיני: "אתה לא צוריק ללכת, שומע? אתה צוריק לכרוע ברך ולבקש סליחה... חצוף... למה מי אתה ליד חמי, סבא אלקנה, עלה ממרוקו, מסר נפש על יהדות... זה תלמיד חכם זה, זוהר בעל פה, הלכות, אגדות, הכל... ברכה של סבא אלקנה או של חמותי ואתה מסודר לכל החיים... אז מה אם אין לו מקל כסף כמו אביך... אז מה אם גרביים שלו לא לבנות, והוא בכלל בלי גרביים כרגע... מסכן, נפוחה לו הבוהן..."

המערה וחיפשתי פינה מרוחקת לשפוך בה שיח לפני הקב"ה.

פתחתי באמירת תהלים, כשהכאב הגדול המלווה את חיינו צף בתוכי. התחננתי על מענדי המשועע לרפואה והזכרתי גם את שאר בני המשפחה. סיימתי בנשיקת פרידה לאבנים הקדושות, פסעתי אחת לאחוריי ורצינית להצטרף לתפילת ערבית שהתחילה בסמוך - אלא שאז קפץ עלי רוגזו של בטיטו.

מחסום, השפלה, גרידה

"תשמע כבודו", תקע את כף ידו בתוך הגארטיל שלי, "חייכתי לך עד שתסיים. בטיטו לא מפריע ליהודי להתפלל, בחיים לא, ועוד בכותל. עכשיו לא תלך ככה בלי לשמוע אותי. ראיתי אותך פוסע עם האדמו"ר לרכב, אמרו לי זה הבן, והנה אתה חוזר לכותל להתפלל. תאמין לי, עלה לי הדם לראש וכמעט משכתי אותך אל הרצפה. שתרגיש קצת מה זה. אבל, כמו שאתה רואה אותי, בטיטו לא נוקם. אם הייתי בקטע הזה, לא היתה נשארתי לך חוליה שלימה בחוט השדרה. מילה של בטיטו. אבל אני לא עושה דברים כאלה, וודאי לא בכותל. טוב, חמי מחכה לי, עם גיטי, אין זמן מיותר. אני רוצה כאן ועכשיו הסבר על מה שיהיה פה..."

אגרופו עוד היה קמוץ סביב לגארטיל. רבש"ע, איך אני משתחרר מהבנאדם הזה. יש לו מושג עם מי הוא מדבר? עם מי מסתבך? יודע מי אבא שליט"א, מי היו זקניי הקדושים? איפה הקהל, היכן הגבאים, מישוהו שיגן עלי?

לא פחות ולא יותר, הוא הזיז אותי חזרה לאט לאט, עד לפינה שהתפללתי בה. פשוט דחפני בעדינות כמה פסיעות אחורה עד שגבי נצמד אל הקיר. שם ניצב מולי בעינים בווערות, דורש הסברים, חוסם לי את הדרך כפי שמעולם לא עשו לי בחיי.

"אני ראיתי תמונה של רבי שלומו מִזְבֵּיל. צדיק יסוד עולם. מכיר? רבי גדליה משה? שני-חמישי-שני? אז רבי שלומו אבא שלו היה. ראיתי תמונה שלו מתפלל בכותל. לבד עומד, לא מפריע לזבוב. ככה אני זוכר את כל הגדולים. ואתם מה? לא טוב לכם ככה? למה אתם יסודי עולם גדולים יותר? חייבים להגיע כולם יחד? אי אפשר לבוא לכאן כמו כל יהודי?"

פסעתי 'עושה שלום' בלב גדוש שטרם פרק מתוכו את המועקה בבקשת רחמים.

לפני צאתי את הבית, הפצירה בי זוגתי להרבות תחנונים לרפואתו של מענדי. רק בן שלוש ועורו פצוע וסדוק לגמרי, מגורד עד זוב דם ואין מנוח. תקופות סבל עולות ויורדות ושוב עולות. בכיותיו אינם חדלים. לא יום, לא לילה. לא גן, לא בית. לא שבת, לא יום טוב. משחות, כדורים, רפואות, מה לא ניסינו - והישועה אינה נראית באופק.

"קרע בשבילו רקיעים. בכותל המערבי, אצל רבי שמעון בר יוחאי, בהר הזיתים ובמערות המכפלה. כל החיים אתה עסוק בעניני החצר, ברוב הזמן אני מתמודדת לבד, לפחות בהיותך במקומות הקדושים שפוך תפילות עליו. אתה, אתה. לא רק הרבי. אתה! אין כמו תפילת אבא על הילד שלי".

והנה אני כאן, נוכח הכותל המערבי, רוצה כל כך לבכות קצת מן הקצת את בכיותיו של מענדי - ובטיטו מחריש לי את האזניים, טוב שלא תולשם, וגורם לי 'שמונה עשרה' חפוז שכזה.

אבא שליט"א סובב פניו אל הקהל, בתנועות ידיו עודד שירה שעלתה והציבור מחא כף אחריו. פני מופנות היו כלפיו, כמובן, ואף אני מחאתי כפיים עם כולם, כשלבי צמוק וכואב. לאחר שהרעיף אבא ברכה על העם, החל פוסע לעבר היציאה - כשהרכב השחור מתקדם לקראתו. הציבור שורר בתעצומות "האט'ס גע'פועל'ט אלעס גוט", אולי כדי להשקיט קולות אחרים שעוד הומים שם - ובאותם רגעים לחשתי לאבא שליט"א כי מבקש אני את רשותו להישאר עוד בכותל המערבי ולשוב אל האכסניה יותר מאוחר. משנתן את הסכמתו, מיהרתי ללחוש לגבאי את תכניתי. הוא הציע שאחד המשבקי"ם ישאר איתי, הרי אין זה מכובד שאתהלך לבד - אך סירבתי. נוח לי כרגע עם עצמי. הרגעתי שכבר אמצא מונית לחזור עמה.

המוני החסידיים הצטופפו סביבנו במעגלי דוחק, עד הכניסה אל הרכב, והמשיכו ללוות במבטי ערגה את הפמליה המתרחקת. בעודם ממהרים לצאת את המקום, לעבר רכבים ואוטובוסים שנשכרו לימי המסע, פניתי לאחוריי וחזרתי אל הכותל. נכנסתי פנימה אל

הנבאים לא היו מוזפתעים: ככה זה הולך היזם'

א.ה.כ.ר.א.ז.נ.י.מ.ט.ו.ן

למה לא מחיתם, אה? למה לא צעקת עליהם, אה?

בשם כל הקהל". עינים טהורות, רכות, הוגבהו לעברי וכל כולן חיוך של טוב לב: "הו, זה אתה שעשית לי את זה? כל כך נבהלתי, חשבתי נחטפתי". חולילע. חולילע. אני? לא אני... צעירים שובבים... לא טוב עשו... סבא אלקנה צחק: "צעירים עשו? יבואו הם. למה תבקש סליחה אם לא עשית? הן הן חיי" שליח שלהם אנוכי... בן הרבי... קצת ממונה על חינוך שלהם... רוצה לבקש בשמם... ושוב חיוך זורח מעינים טובות: "למה תאמר שאתה שליח? הם שלחו אותך? באיזו זכות תבקש בשמם? הם צריכים לבקש מחילה... זו הלכה... ראוי שילמדו להתנהג כיהודים...". ואולי גם אני צריך לבקש?... אפשר צריך הייתי למחות בהם!?" "זה נכון", הסכים סבא, "זה נכון". הכל במילים פשוטות ורכות, בלי כעס. בושתי לגמרי, מה אדבר, מה אצטדק. סבא אלקנה הגביה אלי ידו ועל פניו שלחה כה יפה: "מוחל אני לך על שלא מחית. עדיין לא מאוחר לעשות זאת. ועכשיו רצוני לומר ברכה... לך, לאשתך, לילדים... שתהיו בריאים, שתראו נחת, שתושפע פרנסה, כלכלה, ישועה, רחמים, בתוך כל ישראל אמון". "אמן", ביקשתי לסגת. לפתע נשנק קולי, לא ידעתי מה היה לי.

שערי שמים פתח

"כבודו... כבודו...", אחזתי בידו, "הבן שלי, מנחם מענדל בן רבקה... מאז לידתו, כל הגוף צעעים, דם, גרדת, שחין. כל היום בוכה ומיילל... רופאים לא מוצאים תרופות... ישיעה געדוילה, רפיאעה מן השמים... בבקשה, יתן לו ברכה...". כאב מר נשפך על פני אלקנה. התעניין לגילו של הילד והצטער לשמוע על התלאה. "וודאי, וודאי, נתפלל עליו יחד? רק יחד. כותל מערבי כאן, לא זה שכינה. שיר למעלות אשא עיני אל ההרים... עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ... ה' ישמרך מכל רע...". הניח אלקנה כף ידו בידי, עצם עיני והחל מדבר בקול חרישי: "אבא'לה, אבא'לה. ילד יהודי שלך, מנחם מענדל... סובל, פצוע... מגרד, מדמם... כולם סביבו נהנים, משחקים, משתעשעים, צוחקים, והוא הולך בצד, בוכה, כואב... נו, אבא'לה. אמא יכולה לראות דבר כזה? הרי ליבה קרוע לגורים... מהיכן תיקח שמחה ושלוה לגדל את שאר ילדיה, כפי שאתה רוצה, אם הלב שלה צבוט כל כך?" דמעות החלו נוזלות מעיני, ניגרות על פני. "בעלה מגיע בלילה, פוגש אותה שבורה, רצוצה. גם הוא כך. אין להם חיים, אין שמחה... לא יכולים לישון. הילד יושב על הרצפה ומיילל... צורב לו... אוה, אבא'לה... אוה,

העפתם אותו אחורה, כמעט מת בגללכם, חיללתם קודש במקום לנשק את עפר רגלי...". הבנתי שהוא רחוק מלהבין, מסתבר שצריך לבאר לו קצת: "תראה", ריככתי קולי, "אבא שלי אדמו"ר גדול... מגדולי אמריקה... אלפים של חסידים... ישיבות, בתי כנסת, תורה, תפילה... בחורים לרוב... מויפתים, חסידים, קויטלאך כאילו, פתקאות כאילו, פתקי דרחמי... מגיע לירושלים פעם בחמש שנים... מסע הקיודש... כל הרבנים כאן מכבדים לו... ישועות לכלל ולפרט... אז הולכים קצת אחורה לכבוד התורה, לכבודי רבנו, לכבוד הצדיק... די, באמת סליחה...". חייב להשתחרר ממנו. לא מאמין. בחלום הרחוק ביותר לא דמיינתי את עצמי מתנצל אי פעם לפני איש אחד מקרית שמונה.

התערובת, אחי

"תראה, שמעתי טוב מה אמרת, ועכשיו אני הולך להגיד לך ברור?" אז שמע טוב טוב, כי לא אדבר פעמיים". הוא התקרב עד מרחק של חצי פסיעה, היטיב את עמידתו והביט ישר אל תוך אישוני עיני: "אתה מעורב. מילה של בטיטו. שמעת?"; הלחישה שלו צועקת: "אתה מעורב. יהדות מעורבת יש לכם. תורה, תפילה, קיודש, ראבונים, מכות, בעיטות, צדיקים. אפס כבוד לזקנים, אפס כבוד ליהודי. התערבבת, אחי. אתה מערבת. יודע מה זה ערבוביה? תוהו ובוהו. אור וחושך. יום ולילה. טמא בטהור. פסול בכשר. אתה מעורב, יא בן אדמו"ר. סובב פניך אל הכותל, תטיח את הראש שלך, ככה עם הכובע הרחב... תתודה, תבכה, תבקש סליחה. מעורב אתה, אחי, מעורב על כל השכל!". סוף הוואיל להסיט עצמו הצדה, להניח לי לנשום. ניצלתי את רגע השחרור, עם המרווח שפינה לפני, והתחלתי ללכת, מוכה הלם ומבוכה מהמאורע הזהוי שהתרחש כאן. רציתי לברוח מהר, אבל בטיטו הקדים: "היי, הלו, לאן? אתה ניגש לחמי עכשיו! מיד! תתנצל, חצוף! הנה, סבא אלקנה לפניך, זו ההזדמנות שלך". בראותו שאני ממשיך ללכת, לא בדיוק מציית, רץ אלי ולפת את זרועי בעז. רצועות הקטיפה התפורות על משי השרוולים, מעולם לא חוו אחיזה כזאת. משך אותי אל כסא הגלגלים ואני נגררתי כמו ילד צייתן, מייחל שהאדמה תבלע אותי חי, כל יראני אדם בבושת. בלית ברירה גחנתי לעבר הישיש עם בלון החמצן, אחרת לא אצא מכאן היום.

"הדר זקנים שנה"

"אני מבקש סליחתכם", ריח בשמים וצמחים היתמר לעבר המילים שחילצתי: "הפרענו לכם... סליחה ומחילה..."

אֵיךְ תַּחְרִישׁ מוֹל הַצֶּעַר הַזֶּה!?

אז מה אם אין לך מקל כסף כמו אביך?

אנו פונים אליך יחד, בארובה, בפשטות, ומרחננים

יודע כיצד איחלץ ממנה... בכיתי את עלבוננו ורמיסתנו של בטיטו... את מה שחוללו היום בחורים נלהבים שלנו לאלקנה חמים וטוב מקרית שמונה... בכיתי ובכיתי עוד ואב הרחמים פרש עלי כנפי חמלה.

לא יודע כמה זמן חלף. זעזוע של ממש עבר עלי הערב במקום הקדוש. משסיימתי, נשבה בקרבי רוח טהרה, מהולה נוחם ותקוה. לבי אמר לי כי קרובה ישועתנו לבוא. אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך.

טרם הלכתי, סילקתי ידי מן הקונטרס ורציתי להשאירו על מקום מזדמן. לרגע נפלו עיני עליו והבחנתי כי בעמודו הראשון רשום "אלקנה ומרסל אבוקסיס" עם כתובת ומספר טלפון.

הרהור מפתיע פילח את מוחי: כאשר בע"ה מענדי יבריא, אתקשר לשמח את סבא אלקנה שתפילתנו התקבלה. גם זה עבר.

לרגעים העפתי מבטים סביבי, לוודא כי אין איש, והרשיתי לעצמי לקרוא רק את עמוד השער: "חזק את כל בר ישראל שלא יפול בדעתו כלל מכל מה שעובר עליו ויגלה עצות והתחזקות איך להגיע אל זה".

נו טוב. הצפנתי את הקונטרס בעמקי כיסי - ומבפנים מצליפה בי שוב ושוב התוכחה:

אתה מעורבב, אחי.
מעורבב. מילה של בטיטו.

פרק ג' גילוי לב בין שמים לארץ

לאחר שובנו מארה"ק, המתינה לנו תקופה מורכבת מאד.

אפתח בטוב שהאיר השי"ת במעוננו. משחלף שבע מיום בואנו, הצטרפו שלש יממות רצופות זו לזו ולאט-לאט הלך והתברר כי בחסד ה' מתחילה השתפרות במצבו של מענדי. עורו מקבל שינוי. הצקות הגרדת נחלשות. הבכי התמידי נרגע מעט.

לא היה לכך הסבר, הרי לא החלפנו משחות או מזון מסויים. תליתי עיני לשמים והמשכתי לייחל.

לאחר עוד שבע של טוב וחסד, והעניינים הלכו והתקדמו ב"ה לכיוון של מרפא, התקשרתי לבשר לאלקנה על חסדי ה' המרובים. לא היה מאושר ממנו ומפיו נשפכה הודיה גדולה. שוחחנו בנעימה עוד כמה דקות ואני חשתי כי משהו בתוכי נקשר אל היהודי היקר הזה.

אלא שלא הייתי פנוי להעמיק בכך. עניינים מחיי הקהילה העמיסו אותי למעלה ראש.

אבא'לה... איך תחריש מול הצער הזה!?!... מתחנן אליך, אבא'לה... בזכות הכותל הקדוש... בזכות הכהנים שעבדו לך כאן את העבודה... בזכות הקרבנות, הנסכים, המנורה, הקטורת... בזכות אברהם יצחק ויעקב שהיו פה על הר המוריה, עקדו עצמם בשבילך... בזכות דוד המלך שגילה את מקום המקדש, את מזמוריו אמרנו כאן, בזכות שלמה המלך שהקים את בית המקדש... בזכות כל אלה, אני אלקנה ואבי הילד פונים אליך יחד, באהבה, בפשטות, ומתחננים: אבא'לה, המתק את הדין מעל מנחם מענדל בן רבקה... אתה יכול, אבא'לה, לרפא לו את העור, לחדש לו עור בריא, צח. הכל אתה יכול, אבא, א'ל מלך רופא נאמן ורחמן אתה...".

משהשתק ופקח עינים לחות, התרוממתי מכפייתי בלב שבור לרסיסים. אלקנה ליטף את ידי. לאחר דקה אורו פניו והחל מרעיף טללי חיים: "עוד תראה, עוד תראה, יהיה בסדר. יהיה טוב. התפללו יחד, השם שומע. השם אוהב. מי שברך אבותינו... מנחם מענדל בן רבקה... השתא בעגלא ובזמן קריב...".

נפרדתי, בלי מילים, ופסעתי לאחור בשפתיים רוחשות תודה. סבא אלקנה הגביה לעברי חוברת ברסלביט מצויה שהיתה עמו על הכסא. בחיוך משובב לב הצביע אל כותרתה: "גם זה יעבור".

גיס של בטיטו החל מוביל את הכסא קדימה. ברגע האחרון הושיט לי סבא את הקונטרס: "קח מזכרת... ממני עבורך... דברים יפים פה... בסוף יש גם תיקון הכללי... עשרה מזמורים...".

"תודה, תודה", חייכתי בנימוס ומשכתי ידי. לך תסביר לו סיבות קדמוניות ועכשוויות שיבארו למה קונטרסים כאלה לא נועדו בשבילי. אבל הוא חזר ואמר: "קח, קח, קרא, זה יעשה לך טוב...".

הלכו והתרחקו. נשארתי לעמוד כגולם, עטוף כלימה ועליבות, אפוף כאבי לב ויסורי נפש שמעולם לא הרגשתי בחיי. בכי גדול עמד בגרוני. לא מבין, הרי אני בעל רגש בכלל.

תפילה לעני

חזרתי אל הפינה, מסדר את הגארטיל ומיטיב את מלבושי העליון לקראת תפילת ערבית. הנחתי ראשי לרגע על אבני הכותל ולפתע פרץ ממני בכי שלא בכיתי מעודי.

בכיתי על מענדי הסובל... ראיתי לנגדי את עיניו הנפוחות והן הסעירו את התייפחותי... בכיתי על רעייתי... אם יקרה בישראל, המייחלת לקבל ממני חיים מסוג אחר ואין לכך סיכוי... בכיתי עלינו... על הבית... על הילדים... על חיים לא חיים שאני עובר שלא בבחירתם... חיים מלאים קדושה וחסד, אך יש בהם גם עוד דברים... העזתי לבכות לראשונה על מצוקה רוחנית חבויה המלווה את חיי תמיד, מנעורי אינה מרפה, ואיני

תכנים לך לראש, אתה לא רבי ואני לא רעביצין

עזועים קשים

באותם ימים ממש, נמתח ערפל כבד על שמי חצר קהילתנו. זה מכבר קיים היה מתח חשאי בקרב המשפחה - צאצאי אבא שליט"א - אלא שתמיד שמרנו מאד שהמצב המביש לא יודע החוצה. העמדתנו פני אהבה ואחוה, גם כשהלבבות היו מלאי טינה וריחוק.

עתה התפרסם הענין למגינת לב. מסמכים והקלטות שזלגו והתפרסמו, פוצצו את הפצע המשפחתי בקול רעש גדול, על פני כל הקהל, ועוררו מהומה גדולה. מצאנו את עצמנו בעין סערה. רעידת אדמה פקדה את קהלתנו.

כמובן אחשוק שפתי בענין עגום זה, ולא באתי כי אם לספר את הקשור לעניינינו. אבא שליט"א קראני לבוא אליו ובשרון רוח התנצל על שפונה אלי בבקשה לא קלה: לעשות שוב את הדרך חזרה אל ארץ ישראל כדי להיפגש עם מביני ענין בעלי נסיון, שראוי להתייעץ עמם פנים בפנים. בידם להנחות אותנו איך להיחלץ מעסק הביש שנקלענו אליו. ביקש שבהזדמנות זאת אשתטח בשליחותו על קברי אביו וזקיני הקדושים ז"ע, לשפוך תחנונים שתשקע אש המחלוקת בטרם תכלה ח"ו מנפש ועד בשר רח"ל.

"וואס טויגט מיר דאס גאנצע געשעפט?", פכר ידיו באנחות נוראות, "מה בצע לי בכל העסק", אם נגזר עלי לראות בדבר נורא כזה. מדוע אין יכולים לדור בנועם, לשמוח איש בטובת רעהו, לוותר זה לזה גם על גדולות - למען ישכון שלום במחננו. הלזאת השקענו את חיינו? שמכאן יפרוץ חילול השם רח"ל? אם בארזים נפלה שלהבת, ובתוככי בית זה שוררת מריבה בין איש לאחי, מה יאמרו צעירי הצאן? הרי כמו ידים אנו מקעקעים את היסודות הקדושים שקבלנו מאבותינו, היעלה על הדעת שיונחלו אי פעם אל הדורות הבאים?!"

אחר פטירת זקני ז"ע, חולקה ירושתו בכבוד ובשלום בין אבא שליט"א לבין שני אחיו - שהנהיגו קהילות בערים אחרות. בחלוף שנים באו בניהם לעורר טענות לגבי עניינים שונים ומעולם לא הובאו דברים לידי מישור וגמר. מתיחות בלתי מדוברת זו, תמיד היתה קיימת אצלנו ברקע - ולמרות זאת, שמר אבא שליט"א כל הימים על קשר מכבד כלפיהם. לא אבה לעורר מדנים ורדף שלום. מה דאבה לבו עתה שבקרב בניו יצאה האש.

להעיר דעתכם באתי, בטרם נמשיך: בל תטעו לדון אחרים שלא הגעתם למקומם. לעולם לא תבינו, אם לא הביאכם יוצר הנשמות לידי ניסיון וביזיון של עמידה בדין האמור להכריע אם בנינים וקרקעות, נכסים שערכם עולה להון תועפות, יהיו רשומים על שמכם או על שם אחרים. לעולם אל תדונו כל זמן שלא עמדתם בפרשת דרכים של אי ידיעה - אם מגורל של בני אדמור"ם מדורי דורות, עומד להתהפך עליכם הגלגל להיעשות פשוטי עם, בלי לדעת איך להסתדר בפשטות החיים - שהרי מעודכם לא הטעימו אתכם חיים רגילים - או שהעושר והגדולה כן תימשכנה באופן זה או אחר,

עליכם ועל זרעכם אחרים.

מה איומה החרדה הקיומית האוחזת לעת כזאת בנפשות, שבסך הכל ואחרי הכל - זורם בעורקיהם אותו דם כשאר בני אדם.

דינור בשחקים

שמחתי להיחלץ החוצה מן הזירה הסוערת ולצאת בשליחותו של אבא שליט"א. הפעם ללא גבאים. לא משבקים"ם, לא משרתים, לא זרים שיתעסקו לי במזוודה האישית, שיחניפו לי חיוכים מזויפים ויקבעו לי סדרים. רק עם רעייתי נסעתי, בלי לעורר קול מיותר. השארנו את הקטנים בבית גיסי, אחי זוגתי, שאינו נמנה על בני קהילתנו - ויצאנו לשהות שבועיים בארץ הקודש.

קיויתי מאוד שלמרות הגלים והמשברים, עם ריבוי הטרדות המצפות לי, ייצא לי הזמן לנסוע לקרית שמונה, לבקר את סבא אלקנה, לשמוח יחד על מענדי ההולך ומחלים בחסד ה'.

בהיותנו בין שמים לארץ, מרחפים שעות רבות בגובה, על גבי עננים, נמצאו רגעים נדירים לשתף לראשונה את זוגתי בהתרחשות שאירעה בכותל המערבי. עד אז לא היה לכך רגע פנוי. שלפתי מכיסי את קונטרס "גם זה יעבור" והצגתי לעיניה בהרבה חשש מתגובתה.

בראותי כי אינה דוחה על הסף, הצעתי לה לקרוא - באמרי כי אשמח לשמוע את דעתה. לא גיליתי כמה פעמים כבר חטאתי בסתר לגמוע בשקיקה את הפרקים הפשוטים, הברסלבים, דושי העידוד והחיוזוק, נותני הכח והתקוה.

משפחת בית אביה, חותני זצ"ל, רחוקה מברסלב הרבה יותר ממשפחתנו - וסבור הייתי שבמו ידי אני פוער עתה בינינו פצע חדש. כה הופתעתי לראותה מתחילה לעיני בקונטרס בענין רב. בחלוף שעתיים, כשהתעוררתי משינה עמוקה, בישרה לי כי סיימה את הקריאה מכריכה לכריכה, וזכתה גם לומר את עשרת מזמורי התיקון הכללי שנדפסו בסוף.

הופתעתי, אמרתי לה שאני לא העזתי עד כדי כך... אחרי הכל... ברסלב... אביך, השווער זצ"ל... אבי שליט"א... הרי יש לנו מסורת מפוארת... אבל מיהרתי להחשות נוכח התקופה הרחוקה מלהיות מפוארת... דברי נשמעו כה נבובים עד שלא היה טעם להפריכם.

באותה שעה התברכנו בשיחת נפש שמעולם לא עלתה בינינו - ובתוך הדברים פתחה בדמעות את סגור לבה: "אני מתחננת כבר שנים ואינך שומע... אנו צריכים לחיות, הילדים שלנו צריכים חיים, הבית שלנו משווע לחיים. מה התכלית? מה יהיה?... איני עומדת בדרגה גבוהה של ויתור על חיינו למען מטרה נשגבה של מתן שירות לקהילה קדושה בישראל... חייך קודמים... לא רוצה עשירות, לא רוצה עסקנות, חיים יהודיים פשוטים אני מבקשת..."

היא כה בכתה ואני לא מצאתי מקום לעצמי. אם זה לא היה מספיק ברור, הוסיפה להנחית טון חומר נפץ על עולמי ומלואו: "לא רוצה רעבישע עתיד", התייפחה, "לא צריכה בכלל את הרעביסטעווע..."

תכנים לך לראש, אתה לא רבי ואני לא רעביצין... אתה לא בדרגתו של אביך שליט"א, ואני לא בדרגת אמך תליט"א... גם אני לא זהה להורי... נולדנו להורים צדיקים - אבל עדיין יש לנו זכות אישית לבחור לעצמנו 'יודישע לעבן' משלנו... לא הצטוונו בתורה להמשיך את המלוכה לדורות - אם עוד אפשר לקרוא לנו 'מלוכה'..."

לא הייתי בשל בנפשי לשמוע דיבורים כאלה. מהיכן הם באים? מי ילד לי את אלה? בהיותנו בגבהים, אכן לא היתה תחתינו קרקע מוצקה באותם רגעים - אבל קרקע חיי החלה רועדת שם במרומים ת"ק פרסה על ת"ק פרסה. לא מצאתי באוצר המילים אפילו תיבה אחת להגיב לה.

פרק ד' פגישה פסגה

סבא אלקנה שש ושמוח לקבל ממני שיחת טלפון - ונענה בחפץ לב לבקשתי, להגיע עם זוגתי לביקור במעונו.

אחר שקידמני בנועם רב, הודינו יחד להקב"ה על חסדי המרובים. המשכנו לשוחח בשפת עברית עילגת על הקונטרס שנתן לי, על התיקון הכללי שגם אני כבר זכיתי לאמרו. זוגתי ישבה בפאתי החדר הגדול עם גברת אבוקסיס - ולמרות שכמעט לא הצליחו להחליף ביניהן מילים, מסתבר שללבבות יהודיים יש שפה משלהם.

עם קטיפה לראשי, משי לגופי ו'הויכע זאקן' לרגלי - התרווחתי על כורסת קש צהובה, מול הספה של אלקנה אבוקסיס - מלפנים במרוקו וכיום חופק"ק קרית שמונה - ולגמתי תה מנטה מהביל שנמזג לכבודנו.

הוי, בטיטו, בטיטו. איזו טובה גמלת איתי כשגרתת אותי על כרחי לעבר אלקנה מתוק כזה.

לב שומע

שיחתנו נעמה לי מאוד. מצאתי את לבבו של סבא אלקנה נאמן אלי ואת אוזנו כה קשובה. מעולם לא פינה לי איש את לבו, להכיל אותי, כמו אלקנה המעניק לי עכשיו הרגשה שיש לו בשבילי את כל הזמן שבעולם. סיבת בואי לארץ, רחקה ממני לגמרי, כאילו לא באה לעולם אמן. שרוי הייתי במציאות אחרת. שלוות המקום פרשה עלי כנפיה, ושיחתנו החלה להתגלגל על פרקי מסכת חיי.

אלקנה רחוק מלהבין בגיוני חצר ואדמור"ת. מיד בהיכנסי קידמני באמירה: "אני רואה שלכבוד ארץ ישראל באת בבגדי שבת, אבל ה'שטרעמעל' איפה הוא?..." לאחר מכן שאל מדוע הגעתי ביום חמים כשאני עטוף במעיל על גבי מעיל ("ראז'וולקע")...

כשהרב עובדיה היה עם הגלימה, לכשו בניו בגד דומה?

מה שהיה טעון טיפול אישי ולא טופל כאן, יבוא שם בדין ללא פשרה, לצד כל הטוב שיקבל את שכרו. מה נענה לפני כסא הכבוד? שמיוחסים אנחנו? באמת נסבור כי אם הסבא היה צדיק ועניו, אנו נאכל את הפירות? יהדות היא יחוס? תורה היא ירושת אבות? בגדים הם מצוות? חסידות היא שושלת?

ועבודה עצמית היכן היא? היכן האמונה בהשי"ת שדאג עבורך תמיד ולעולם לא יעזוב? איך לא נבוש ולא נכלם מול יהודי עממי, שאין לו תואר, אין לו הופעה של הדר, אבל בינו לאלוקיו עושה בכל יום עבודה פשוטה עם עצמו, עם אשתו, עם משפחתו...".

דומיה מדממת ואומללה רבצה במקום, מילאה את החלל עד מחנק. אילו היה פה לשתיקה הכואבת והמתוחה - היתה משמיעה קול זעקה מסוף העולם ועד סופו: "למה תתענו ה' מִדְרָכֶיךָ, תִּקְשִׁיחַ לְבָנֶיךָ מִיִּרְאָתְךָ, שׁוֹב לְמַעַן עֲבֹדֶיךָ שְׂבָטֵי יִצְחָקָה".

זוגתי בפאתי החדר לא חדלה מלמחות דמעות שלישי - ואני יללתי את חורבני בשלוש מילים חרישיות שחזרו על עצמן שוב ושוב: "אני לא יכול... אני לא יכול... אני לא יכול".

אלקנה הביט בי בכאב. עיניו נדמו לי כאגמי טוהר וצער נורא נשקף מהן. פרש זרועותיו לצדדים וסימן לי בכפות ידים פתוחות שאפסו מילים מפיו.

הצצתי בשעון, השעה מתאחרת. הגזמתי בהתשת כוחו של הישיש. לבי הנוזף, הקרוע והמורתח, גולל מעליו סלעים - אך הם נפלו על אלקנה ודמותו השתוחחה.

"מרסל?", התנער לפתע. "מרסל? אולי נחדש את קנקן התה? קצת פירות?"

התרומם לאט אל הכיור, שטף פניו והעביר ידים לחות על אוזניו וזקנו. שפשף כפותיו זו בזו והציע הפסקה קלה. ארשת נעימה הלכה וחזרה אל דיוקנו. ראיתי איך אינו מניח לעצמו לשקוע בעצב ומנסה לשוב אל חיפוש רוח טובה.

הוא פסע לאיטו החוצה, בעזרת הליכון, ואני נותרתי עם זוגתי בחדר. קמתי להתמתח קצת, לגשת אל החלון ולנשום קצת אויר - והנה אני מבחין כי היא ממלמלת.

בראותה כי אני מתפלל, הגביהה מעט את קולה: "...שערי בתודה, חצרותי בתהילה, הודו לו, ברכו שמו, כי טוב ה', לעולם חסדו..."

"מזמור לתודה" אומרת רעייתי - ואני עודני "על נהרות בבל"...

פרק ה' ♦ בחצרות אלוקינו

אלקנה חזר רענן והציע שנצא אל החצר.

אתה עצמך קהילה... אשתך היא קהילה, הבית שלכם זה קהילה... אתם צריכים אדמו"ר לביתכם הפרטי, רבי לחיים שלכם... אתם זקוקים למנהיג עבור הנפש, עבור היהדות שלכם...

כבוד? התנשאות? התפארות? ראוהו? שקר? איך חושש מהרעלים האינמיים הללו? הרי הם נזק מחריד לנפש... בוץ עכור על הנשמה... מידות לא מעובדות? בלי מוסר? בלי דרך ארץ? הרי הנפש נשחתת לגמרי... ביום שהן מתפרצות, האדם הולך לכלא...

איפה טהרת הלב? איפה שמחה בהשם? איפה שמירת העינים? איפה התבודדות עם אבא בשמים? איפה קצת השתתפות עם צער השכינה בגלות? איך אפשר לעבור חיים ככה, שנה ועוד שנה, בלי קירבת אלוקים באמת?"

מעולם לא המטירו עלי מילים כאלה. כמו אבני ברד הם סקלו את מגדלי חיי. עד היום לא אדע איזו זכות עמדה לי באותה שעה - שלא התנגדתי, לא התגוננתי, לא התקוממתי, לא זלזלתי, לא הסברתי את עצמי. פתחתי את הלב להיות כלי קיבול לדיבורי אמת וזכיתי לבלוע כל הגה בצמאון.

נושה איזמה

אם הגעתי עד כאן, וקרביי כבר פעורים לניתוח, הרגשתי כי נכון הרגע לפתיחת המוגלה הגדולה. ביקשתי את רשותו להוסיף מלח על הפצעים ולשתף בטרגדיה משפחתית המתחוללת עתה אצלנו.

גברת אבוקסיס שישבה עד עתה בצד, קמה ויצאה, כנראה לא היה בכוחה לשאת עוד, זוגתי הטתה אוזן. אלקנה הסכים ואני סיפרתי את כל מה שאפשר היה לספר.

בהשמייעי לאזני את שפי מדבר, נרעדתי כשהבחנתי פתאום באיזה רפש אנו שקועים. תאוות ממון מגונה. רצון לעשירות, לשררה והנהגה, לשליטה רוחנית על חיי אחרים. תגרת שוק, פוליטיקה זולה, 'קנאה תאוה כבוד' בשיא התגלמותם. הר פסולת טטוי בעקישוע של משי עם ראז'וולקע שלי מלמעלה. מה גדולה הבושה והכלימה. הוי מה היה לנו.

באותו רגע, כשקלטתי איפה אני חי, רציתי לקום ולברוח להיכן שתישאני הרוח. התביישתי בעצם מציאותי. האווירה הנקיה בביתו של אלקנה, צחה יותר, זכה יותר. כמה ענווה יש פה, כמה פשטות, איך יפים כאן החיים. למה אני מעכירי כעת את האויר.

לפתע הוריד אלקנה את ראשו והחל בוכה בשקט. אוי, אוי, אוי. כתפיו רטטו, יבבותיו השקטות הרעידו אותנו. רק מילה אחת נשמעה בין ההתייפחויות: "אבא'לה, אבא'לה, אבא'לה". בכה וקינח דמעות, מלמל ועוד בכה, ועוד בכה. משנרגע קצת, בקע קולו: "הרי יבוא יום, תיערך לווייה מכובדת, אולי המצבה תהיה גבוהה מן הרגיל - אבל מאז נידונים במשפט.

בראותו את הקטיפה על השרוולים והצווארון, התעניין בתמימות אם כל החסידים נוהגים להתקשט כך. בשבתנו זה מול זה, הבחין בכד האפור והמשופץ, הימנו נתפרו המכנסיים שלבשתי עד ברכיי ("גיפפעטע הויזן") - ואמר שמעולם לא ראה דוגמא כזאת. שוב שאל אם ככה לבושים כולם. הסברתי במילים אחדות שבני משפחות האדמו"רים נוהגים להתלבש כך.

"מעניין", אמר, "גם כשהרב עובדיה הלך עם הגלימה הידועה, לא עלה על דעת בניו ללבוש משהו דומה... מה הקשר? אבא שלי תלמיד חכם עם חלוקא דרבנן, אז גם אני? מה זה? כיתה? תלבושת אחידה? כל הרחוב צריך לדעת שאתה נכד של גאון? מה יש לך מזה? מעניינים אתם, חסידים של אמריקה".

עד מהרה הפסיק לשאול והחל מאזין לי בשקט ובקשב רב. סיפרתי וסיפרתי, על חיי במחיצתו של אבא גדול כזה, על הכבוד והגדולה שהם מנת חלקי מלידתי, על היותי אדם ציבורי בעל עסקנות ענפה שיש לה השפעה כבירה, על חיי הבית הבלתי תקינים, על רעייתי, על הילדים. גיליתי לבי ברמיזה דקה גם לעניינים רוחניים הטעונים שינוי אצלי ואיני יודע מתי ואיך ומה לעשות לגביהם.

דיברתי ודיברתי, בעברית משובשת, והוא פיענח ושתק. לא שפט, לא הביע דעה, רק הקשיב בשימת לב. לאחר שהארכתי מאד, הגעתי להפוגה והוא המשיך בשתיקתו. ביקשתי לקבל תגובה מפיו. חשתי שיש לו הרבה מה לומר ולא אשמע זאת לעולם במקום אחר.

אלקנה נענה לי כי אכן יש דברים בפיו אך חושש להשמיעם. שזורה בהם תוכחת מוסר ולא כל אחד זכאי להוכיח. הבטחתי לקבל הכל ברוח טובה, הפצירתי, והוא ניאות להסכים.

סימן לי להתקרב אליו יותר, נוהר שדבריו לא יישמעו עד זוגתי שבפאתי החדר - ופתח לדבר בקול נמוך, מלא רכות והמלה.

איני יודע איך להגדיר את המקלחת ששטפה אותי באותה שעה. צוננין או רותחין. בשרי נעשה חידודין בפתחו להשמיע את דבריו על הנעשה עמי:

תוכחת אהבה נוקבת

"אתה פועל דברים גדולים וחשובים מאד. בהחלט. גם כיבוד הורים זה טוב, מצוה גדולה לכבד אבא. אבל אילו היה אביך הצדיק יודע על חשבון מה אתה עוזר לו - שוכר היה משרתים אחרים שיעשו את המלאכה הקדושה הרבה יותר טוב ממך, עם הרבה פחות נזק..."

היכן שמענו על צדקה וחסד בלי לדאוג לילדים? את זה השם רוצה? אביך חפץ בכך? תגיד, ילדים יכולים לגדול בלי אבא? תגיד, היית רוצה שבתך תינשא לבעל צדיק כזה שישאיר אותה מאחורה? האיך רואה שאם הבנים איננה שמחה? איכה ישבה בך...

בתוך קדקוד ההנהגה שתול "לב בשר" של רבינו

חרבות ברזל

בעניי, מלחמות היצר לא תמו והסוף שלהן עדיין אינו באופק. גם כשאני מגדיל לאיים בפתיחת שערי גהינום עליהם - אין הפסקות אש. לפעמים נראה שהושגה הבנה והאויב מניח את הנשק - אך כיום כבר ברור לי שבאותה שעה ממש הוא ממשיך לחפור נגדי ולהכין את המתקפה הבאה רח"ל. אין לי מנוס מלהתבודד ולהתחנן על נפשי. אין לי סיכוי אחר בעוה"ז ובעוה"ב.

לעתים היצר בוער בקרבי הרבה יותר מבעבר - באופן מחליש דעת המעורר בלבול נורא ופליאה גדולה: האם הנני בהתקרבות או בהתרחקות? אלא שב"ה איני חדל מללמוד את מה שיש לרביה"ק ולמוהר"נ לומר דווקא על מצבים אלה. בעבר הם הוצנעו במקום הכי חבו במציאותי, כאילו אינם קיימים. עתה הם צפים ועולים על פני השטח במלא חוצפתם- ואילו ית' אייחל שאזכה להגיב תמיד באופן הנכון.

היכן אני כיום?

אבא שליט"א, חלוש מאד וזקוק לעזרתי. למען כבודו ושלומו וטובתו השלימה, נותרתי סמוך אליו - ומכאן הנני עמל לפעול הרבה טוב בחצרו. איש אינו מעלה על דעתו עד היכן מוהר"ן מברסלב ז"ע מעורה ומעורב ישירות במה שנעשה בקהילתנו. בתוך קדקוד ההנהגה, שתול "לב בשר" של רבינו הקדוש. מהמקום הרך הזה שמאיר רביה"ק באנשיו - משתדל אני מאחורי הקלעים לרכך מהלכים ועניינים, עד היכן שידי הקצרה מגעת. לא תמיד אזכה בהצלחה, אך הנני מתפלל ומשתדל תמיד להשרות בסביבתנו אווירה של ויתור וסלחנות, בזכות רביה"ק ומכוחו. אחלי שביום מן הימים אראה עין בעין שנתרפאו שברים, שנתאחו קרעים, ששבנו לחיות בצוותא אמיתית כמשפחות שפיות ורגילות בישראל.

כאן המקום להביא דיבור חשוב ונוגע, שקיבלתי ממקום יקר לי מאד: מאז ומתמיד היה אבא שליט"א מופנם בטבעו, הקשר עם צאצאיו נשא תמיד אופי מכבד ומרוחק מעט. לא זכינו לפתיחות עמו. מה גם שזמני לא היו פנויים לקיים עמנו שיח נרחב. מהאי טעמא אין לי את העזו לשתפו בנעשה כיום בחיי.

אך באופן נדיר הזדמנה לי שעת כושר - כשלא חש בטוב ויצא עמי להליכה באישון ליל באויר הצח. הרבתי אז לשאלו אם קיבל מאבותיו מסורת ברורה לגבי ספרי רבינו הקדוש - וענה לי בקיצור כי אכן היתה קיימת רוח של התנגדות, אולם ידוע לו על אחד מבני המשפחה, תלמיד חכם בן עליה, שהחיה נפשו מאד מספרי מוהר"נ - וזקננו הק' ז"ע ידע מכך ולא עיכב בעדו, ואף מנע מאחרים לעשות זאת.

וכה סיים אבא שליט"א את דבריו: "הרי כבר אמרו חז"ל 'אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ' - וא"כ בענין פרטי שבין אדם לקונו, אין מקום לעשות חשבונות של מסורת".

פרק ו' "לחיותנו כהיום הזה"

בקריית שמונה הונחה אבן הפינה. פינוי, בינוי.

מאז הכל מצוי בבנייה. עם המון אבק וחציץ, בחומרי ובלבנים, עמלים אנו בשמחה להקים מחדש את החיים. עוד פיסת קיר, עוד חלון, עוד דלת, עוד מרצפת. הפקדתי את חיי הפנימיים ביד רבינו הקדוש. התקשרות זו פתחה לי את הסידור מחדש - וגם את החומש, המשניות והגמרא. רוח של פשטות שמעולם לא הכרתי, מביאה אותי יום אחר יום אל התפילות ואל הלימודים כשהנני יהודי אחר.

יחד עם זוגתי, זוכים אנו לעשות דרך נפלאה בתוך הבית ובעמקי הנפש. חיינו התהפכו מן הקצה אל הקצה - ואנו למדים להתמודד מולם גם כשאני מאירים פנים תמיד. השינוי המתחולל בביתנו, משפיע התחדשות מוחלטת על חינוך הילדים. אופן גידולם, ככל ילד בבית יהודי. מה שהיה, כבר לא הווה ובע"ה לא יהיה.

התבודדות והתקשרות בלב ונפש

בחסד ה', זוכה אני להתבודד ביני לקוני, דבר יום ביומו - ושם מקור חיי וחיותי. עמו ית' אדבר הכל וממנו תוצאות חיים. התבודדותי היומית, עוברת כל מיני מצבים. לא תמיד היא בהירה. פעמים רבות זקוק אני לחזק את עצמי שלמרות זאת הקב"ה נהנה מעצם הדבר שפיניתי זמן כדי להימצא אך ורק עמו ית'. אך לפעמים זוכים לחוש בעליל איך ההתבודדות מחוללת מהפכות מטהרות נפש, בהטוטה את הלב אחר השי"ת מכל מקום ומצב.

כיום, בחלוף כמה שנים, קבועים לי כבר שיעורים בתורת רביה"ק ומוהר"נ"ת, ביני לבין עצמי. הספרים הק' מאירים בי הטבה של ממש, פוקחים את עיני, מרעיפים עלי התחדשות ושמחה ומלמדים אותי להתהלך לפני ה' בארצות החיים.

העובדה המופלאה שמוהר"נ"ת השאיר לנו את כל תורת רבינו הקדוש, כשהיא כתובה בצורה הכי מפורשת והכי מפורטת - גורמת שבאפשרות כל יהודי לגמוע את הנחל הנובע ולהחיות נפשו עם השי"ת, בלי צורך לקבל עזרה נוספת מאיש בעולם. דבר זה הינו פלא והפלא. ברסלב אינה תורה חתומה הזקוקה למפענח ולמדריך ויועץ תמידי. רבי נתן הקדוש פתח אותה לדורות באופן שאינו משתמע לשתי פנים - וב"ה זכיתי לשבת לבדי וללמוד בכתבי הרבים, והלב נהפך לקבל מהארת רביה"ק.

יחד עם זאת, הנני תלמיד טלפוני מובהק לשיחות יקרות - שאומריהם שליט"א אינם מעלים על דעתם מי ומי המקשיבים לדיבוריהם בקווי ברסלב. אולם הטוב והיפה הזה, לעולם לא יבוא כתחליף לעצם הלימוד בספרים והעשייה בפועל, שמהם עיקר חיותי.

אֵיךְ לְרַכֵּב לְשַׁעַת הַמַּטְוֶה

בלבול
ופליאה:
האם אני
מתקרב
או
מתרחק?!

יצר הרע גדול להנהיג

בנוגע להמשך חיי, תמים אהיה עם ה' אלוקי ולא אחקור אחר העתידות. רבינו הקדוש משקה אותי מן היין הטוב ונוטל ממני את האפשרות לטעום יין אחר. דרך ברורה סלל לפניי. דברים מפורשים חקק עבורי (ליקו"מ סא). עזרתי השי"ת לבל יסורו ממני:

"יש מנהיגים שנקראים בשם רבי... ולא די שאינם יכולים אפילו להנהיג את עצמן, ומכל שכן שאינם יכולים להנהיג את אחרים, והם נוטלים גדלה לעצמן להנהיג העולם. צריך לראות שלא להסמיך אותם, שלא לתן להם תקף ועז, שלא יהיו מכונים בשם רבי. פי הם עצמן אינם חזקים כל כך, פי יש להם יצר הרע גדול להנהיג העולם. אך צריך לשמור מאד שלא לתן להם תקף ועז, פי אלו הנותנים להם תקף ועז ונסמכים על ידם שיהיו נקראים בשם רבי, הם עתידין לתן דין וחשבון"

בעזרה השי"ת כבר זוכה אני להכיר את עצמי ולהודות שאיני יכול להנהיג את עצמי. חד משמעית. זיכה אותי השי"ת לזכור תמיד שהנני זקוק לרחמים רבים כדי לשרוד את קורטוב רוחניותי - ק"ו שאיני יכול להנהיג אחרים. על כן אדע נאמנה כי לא לי הגדולה וההנהגה. אם יהיה צורך, תיעשה המלאכה ביד טובים ממני ויהי רצון שיראו ברכה. איני חדל להתפלל שאם אי פעם יתגבר עלי "יצר הרע גדול" זה, שהוא חסר הגיון וצדק, לא אתן לו תוקף ועזו בסיעתא דשמיא.

גלי יודוע לפני בוחן לבבות, שאני חוגתי ויתרנו על הכל ורצוננו לחיות בין כשרי ישראל בכל מקום בעולם. אין לנו כאן שום ענין, מלבד כבוד הורי שליט"א ושולומם. המצב המשפחתי אינו מזהיר - וזו הסיבה שנכון לרע זה אסור לנו להיכנס בחשש של גרימת צער ח"ו. אם יודע הדבר בקרב קהילתנו, ינועו וירעדו אמות הסיפים, הרועדים כבר גם בלאו הכי.

יתכן שמחמת כבוד אמי תליט"א - יהיה מוטל עלי גם בהמשך להימצא בסביבה זו ולעשות את הנצרך. אלו נסיבות חיי. מאת ה' היתה זאת. אולם רביה"ק התחיל וגם הבטיח שישמור. אם אירע עמי הבלתי יאומן, והרינו כיום היכן שאנו, סמוך לבנו ובטוח גם לגבי העתיד שיעזרנו השי"ת לעבדו בשמחה ואף להמשיך לחנך את ילדינו בדרך רבינו הקדוש, כפי שזוכים לכך כבר כיום. עד הנה עזרונו רחמינו ית' ולא עזבונו חסדינו. מייחלים אנו כי לא יעזבונו לנצח.

בתוך ההסתרה

לקראת סיום, אם יש את נפשך לראות מה גדלו מעשי ה', תא שמע.

באחת השנים האחרונות, בחודש אלול, הוצרכה חמותי תליט"א לעבור טיפול רפואי מורכב במדינה אחרת, ונסענו לשהות עמה ולסעוד אותה. בתוך כך התברר כי זקוקים אנו להישאר שם עד לאחר חודש תשרי.

או אז עלה הרעיון הכביר שאסע משם לראשונה בחיי להיות אצל רבינו הקדוש על ראש השנה. הרי בביתו ובחצרו של אבא שליט"א, סבורים כי אני שווה עתה עם חמותי - וזו העת להוציא אל הפועל בשקט את הנסיעה המיוחלת והקדושה אל הרבי שלי, שורש נשמתנו ונצח חיי.

יצאתי לדרך שאפשר להמליץ עליה את דברי הפסוק באיוב "נעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה... אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה": כאתרוג הנעטף באניצי פשתן לבל ינוק -

הוצנעתי באותו ר"ה באומן מאחורי ערפילי הסתרה ייחודיים שנרכשו במיוחד לקראת הנסיעה:

רגלי נעולות היו בנעלי ספורט גבוהות. מכנסי ה'פעפעטע' התחלפו במכנסי בד חומות. בגד היציאת הוכנס תחת חולצה משובצת חגיגית שאינה לבנה, ועל גביה סוודר לבן צמר שהיה לי למלבוש עליון של יו"ט. במקום שטריימל כיסה את ראשי קסקט אפור רחב, שאסף תחתיו גם את פיאותי. זקני המתבדר תמיד, גולגל וקופל תחת סנטרי - ומשקפיים כהות כיסו על עיני. מזג האויר הקר, איפשר לי להתעטף במעיל עור, קצר עד המתניים - שעיקר מעלתו בכובע המחובר אליו מאחור. הגבהתי על ראשי, להטבת ההסתרה, וצעף צבעוני הוסיף על כיסוי זקני. בזכות בגדים אלה, הרחוקים כ"כ מהווייתו, היה בידי להגיע לרבינו בשלום.

בתחפוש מלאה זו, הגעתי לבצע תמונת פספורט - לצורך חידוש הדרכון אשר "אבד". סיעתא דשמיא מיוחדת סייעה לי לדלג על מכשולים שונים שכמעט חשפו את זהותי האמיתית. במהלך הדרכים, נמנעתי מלהחליף מלים מיותרות והתרחקתי מכל מי שעלול להכירני.

"חסידים פון דער היים"

התרגשתי מאד לראות מקרוב, בדרכים ובאומן, כמה וכמה מחסידיו של אבא שליט"א שהגיעו לרבינו הקדוש. עצרתי את לבי הבווער בחשק עז לגשת אליהם ולערוך עמם שיחת חברים על חיינו המשותפים. מי יודע, אולי עוד נזכה לכך אי פעם.

שוב ושוב הבחנתי ב'חסידישע יונגעלייט' ממדינתנו, בני חצרות החסידות לגוניהם הקדושים, המוצאים בברסלב את תקוות החיים. ינקו מלידתם את מעיינות הבעש"ט הק' ותלמידיו - ואל כלים קדושים אלה יוצק רבינו את אורו לנפשותיהם. צד אחד שווה בין כולם, הוא רבינו הקדוש, אשר בריח תיכון שלו מבריא מן הקצה ועד הקצה בלבם, יורד חדרי בטנם ונוקב כליותיהם.

כה התפעלתי לראותם עושים למען נשמתם, חיים את האמת שלהם בלי חשבונות. קינאתי בהם על חירותם לעשות זאת, ללא המניעות שעודן מנת חלקי. שמחתי בשבילים ובשביל ידיהם הקטנים, שהשכילו להינתן מבעוד מועד אל ידי רביה"ק - ולא יהיו עתידים בימים יבואו, לתלות עיניהם במי שאולי יחגור עצמו לספק להם את הנצרך ברוחניות ובגשמיות, אך אין לו תשועה לתיקון נפש נחצי שאליו מצפה יהודי כל חייו על אדמות.

הבטתי לעברם, רואה ואינו נראה, וחשבת - כמה מאושרים היו אילו זכו להתאגד בחבורה, לדבר על מעבריהם איש עם רעהו, לקבל כוחות ומוחות אחד מחבירו, ללמוד בצוותא בתורת רביה"ק, להגות יחדיו בדברי מוהר"ת. הרי כה טוב היה להם להחזיק עצמם ביחד, כרצון רבינו, ולא שיחיה כל אחד מהם את האור לבדו, כשהוא יושב סתר ובדד. כמוני.

"תערוך לפני שולחן"

במלון באומן, שכרתי חדר ליחיד, תמורת מחיר גבוה מאד. את סעודותי אספתי אל חדרי, מן המנות המחולקות במתחם 'שיינר', אלה שנועדו ללקיחה אל הבית. בסעודת ליל ראשון של יו"ט ישבתי לבד, וה' אור לי.

התפללתי את תפילות החג במנין דתי אמריקאי מזדמן - ובמשך הי"ט התיידדתי עם כמה מהם. החלפנו שיח נעים, בלי שנכיר איש את רעהו, וכך

הומתקה מעט הבדידות בנפשי המאושרת עד שמי השמים.

הם הזמינו אותי להביא את מנותי אליהם ולסעוד במחיצתם את הסעודות - ולא היה קץ להתרוממות רוחי בשבתי בצוותא עם נועם תמימותם ופשיטותם ויקר ערכם. איזה יהודים מתוקים יש להקב"ה בעמו. איזה אנשים כשרים ויפים מעמיד רביה"ק למלך העולם.

זמירותיהם ושיחותיהם היו לי למשיב נפש. בשנות חיי, הייתי כתולעת שנוצרה וגדלה בתוך צנון, הסבורה כי זה הוא כל כדור הארץ. אף אני, חיייתי רק בתוך הבעוה וכמעט לא באתי בדברים עם מי שאינו נמנה על חצרות חסידות. עתה זכיתי לצאת לאור ולבוא בקרב כלל ישראל, עם ה', בני סגולתו.

באופן זה הביאני יודע תעלומות ית"ש, צופה נסתרות, לרבינו הקדוש. ובעמדי לפניו, והוא צפה והביט אל תוך תוכי ותוככי ביתי בסקירה אחת הרואה הכל - מיום שנחצבה נשמתו ממקורה העליון ועד סופה האחרון - נפתחו מעיינות של תהומות ומצולות נשמתו.

בידו הגדולה, קילף רבינו שכבות רבות לא רק מעל גופי. את כל מציאותי הלביש מחלצות חדשות ויעטפני בלבושי אמת ואמונה, תמימות ותפילה, הכנעה וטהרה עם כל הטוב שבעולם.

היש לכם "עניינשע מעשה" גדול מזה?

"ענין שנתהפך"

מתוך הנחה שגם סבא אלקנה נמצא אצל רביה"ק, השתוקקתי מאד לפגשו ולשווח עמו בגדולת השי"ת מתוך שמחה עצומה. להראותו איזו זכות מופלאה גלגל הקב"ה על ידו - להביא יהודי לרבינו הקדוש ולזכות אותו ואת ביתו בתיקון מופלא כזה לנצח נצחים. בכל מקום שהלכתי, הבטתי לכל עבר, לחפש אחר הליכון או כסא גלגלים בתקווה למצאו.

רק בהיותי בשדה התעופה, בהמתנה לטיסה החוזרת, עלץ לבי כאשר נלגד עיני פתאום מצאתי את האיש היקר הזה שכה היטיב את חיי. ניגשתי אליו בגיל רגל להציג את עצמי ולגלות לו מי ומי הדמות הצבעונית העומדת לנגד עיניו.

אלקנה היה המאושר באדם וקם מכסאו לחבקני בחום ולרקד עמי. בגרון חנוק, בלב הומה ונרגש, יצק שפע ברכות עלי ועל כל אשר לי. הוא צהל ושמח כל כך, ופעמי לבו הטוב הדהדו אל תוך נפשי.

עטף ידי בידי, ופיו מלמל פסוקי שמחה והלה: "כי שמחתי ה' בפעלך במעשי ידיך ארנן. מה גדלו מעשיך ה', מאד עמקו מחשבותיך. איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. מקימי מעפר דל, מאשפות ירים אביון, להושיבי עם נדיבים".

אודה להשי"ת שזכיתי לפגשו. (מאז ועד היום לא שוחחנו. זמן קצר לאחר מכן, עבר ניתוח מורכב שממנו טרם התאושש, ירפאהו ה' מהרה ויאריך ימיו).

לפני שנפרדנו בקושי, מתוך התרגשות שאין מילים לבטאה, פנה אלקנה לומר לי דבר מה:

"הזוכר אתה איך גררו אותי פתאום אחורה מן הכותל המערבי? ככה עם הכסא, באמצע תפילת עמידה? וואי, וואי, וואי... כמעט פרוחה נשמת... גם אתה היית אז בתחתית... אבל רבינו אומר 'פי יש ענין שנתהפך הפל לטובה'... תראה מה זה... איפה אז, איפה היום... אילו ידע בטיטו איזו תוצאה שמימית עומדת להשתלשל מהסיפור הזה - לא היה מרים אז צעקות כאלה...". ■

לחיותנו כהיום הזה

ראיון חג מיוחד עם העוסקים במלאכת הקודש
להפיץ מעיינות החיים לפני המקורבים לעץ החיים
הבאים מחצרות קהילות החסידים

איך הכל התחיל? | מה מטרת הארגון? | לקראת מה נערכו ומה קורה
במציאות? | ומעל הכל - מה הן הפעולות העתידיות?

כל זאת ועוד במאמר הנפלא שלפניכם

עם האברכים החשובים הראשונים לכל דבר שבקדושה במאור פנים:
הרב ר' איתמר לייפער הי"ו | הרב ר' וואלף שווארץ הי"ו | הרב ר' ישראל הלפרין הי"ו
המגלים ממה שמתרחש מאחורי הקלעים של שלל הפעולות הנמרצות

ק ר א ו | ת ח י | נ פ ש כ מ !

**אחר שהוקם
בית המדרש
"נועם ה"
בעיה"ק
ירושלים
לחסידישע
מקורבים הוכח
מעל כל ספק
שישנם רבים
מאד שהודות
לכך התקרבו
לאורו הגדול
של רביה"ק -
או על כל פנים
חזקו את
התקרבותם
ביתר שאת**

השמש, ואת אשר עתיד בעז"ה להיות להתחדש עלינו "לחיותנו כהיום הזה". וכמוכן שמחמת קוצר היריעה לא העלנו כי אם מעט מזעיר מכל הפעולות והמעשים הנפלאים הנעשים בתוככי הארגון, אמנם כל זה על הכלל כולו יוצא ללמד שעניינו של רביה"ק ז"ע חי וקיים ופועל גדולות ונצורות בכל גווי הקשת של היהדות כולו ברחבי תבל.

♦ ♦ ♦

איך הכל התחיל?

שאלה: למעשה אנו נמצאים לאחר תקופה שארגון "לחיותנו" יצא בפני הציבור עם שלל פעולותיו, רצינו לחזור קצת למפרע ולשאול, מה היה המניע לצאת בפרוייקט גדול כל כך, לאחד את השורות בקרב המקורבים הבאים מחצרות החסידים, מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם?

ר' איתמר:

הכל התחיל בשיחת חברים פשוטה לפני חצי שנה בדיוק - חול המועד סוכות העל"ט - כאשר כמה חברים יקרים הבויעים בעניינו של רביה"ק פגשו במקורב אחד שהתקרב מאחת הקהילות החשובות מחצרות החסידים, וכדבר איש אל רעהו הוא התאונן בפניהם שעל אף שהוא מקורב לאורו הגדול של רביה"ק זה כמה שנים ויותר, עדיין לא מצא את מקומו בתוך אנ"ש, הוא מרגיש קצת כנטע זר בין כלל אנ"ש, כי כפי הידוע בהיות רביה"ק נשמה כוללת לכל עם ישראל מוצאים המוני אנשים מכל הסוגים והגוונים מרגוע לנפשם בבית מדרשו, ועל כן לפעמים הבא מקהילה קדושה חסידית - אינו מוצא את מקומו כל כך.

הלה גילה בפניהם שהדבר מציק עליו כל כך עד שהוא מתבודד על זה רבות מאד, ובפרט שפך את נפשו בתחנונים בציונו הקדוש של רביה"ק בעת שהותו בימי ראש השנה העל"ט, וכפי הנראה שתפילותיו ותחנוניו פעלו את פעולתם, ואכן בעקבות אותו שיחת חברים התערורו כמה מהחברים לעשות צעדים מעשיים בנושא זה, ואחר התבודדות ושיחה לבין קונו הרבה על ענין זה, התחילו לפעול ולהפעיל 'להחיות' רוח הצדיק בקרב המקורבים היקרים. ואכן מאז התחילו בפעולתם הברוכה - וב"ה שהצליחו ועשו פרי.

ר' וואלף:

אכן כך הם פני הדברים, והרי האמת עד לעצמו, אחר שהוקם בית המדרש "נועם ה" בעיה"ק ירושלים לחסידישע מקורבים הוכח מעל כל ספק שישנם רבים מאד שהודות לכך התקרבו לאורו הגדול של רביה"ק - או על כל פנים חזקו את התקרבותם ביתר שאת - כי הצביון החסידי והאווירה החמימה של חברים לדיעה הוא

נם ימים המבורכים, חודש האביב הגיע ועמו אויר הנח והזך, חג הפסח הקדוש מתקרב ובא ועמו כל האורות הקדושים, ליל התקדש החג אשר כולו אומר אורה כבר בפתחנו, לילה כיום יאיר להוציאנו ממצרים ולהעמיד הדעת הקדוש והאמונה הקדושה לנו ולזרענו, לספר באזני בנינו ובני בנינו את תכלית החיים ותכלית הטוב.

דבר בעתו מה טוב להתיישב בשיחה-פתוחה עם העוסקים במלאכת הקודש, הני צנתרי דדהבא המשקיעים ראשם ורובם להפצת מעיינות הישועה והחיים לפני עם סגולה, כל עמל ויגיעה חביב עליהם - ובלבד להרבות חיות וקרבת אלקים בקרב עם סגולה, הלא המה אנשי הצדיק הנמרצים העוסקים בפעולות הארגון הנפלא "לחיותנו", אשר נודע בחצי שנה האחרונה בפעולותיו הכבירות להפיץ אור הצדיק בקרב המקורבים מחצרות קהילות החסידים ברחבי ארץ הקודש.

והאמת ייאמר שלא קלה היתה המלאכה לכנס אותם לשיח בדבר הארגון בזמנים עמוסים אלו של ערבי פסחים, אשר כמו כל כלל ישראל אף הם עסוקים עד למעלה ראש בהכנות וטרדות החג הבעל"ט, אמנם "דעם רבינ'ס זאך" הבווער בקרבם לא הניח לנו מקום לספיקות, הם בוודאי ימצאו לנכון להקדיש מזמנם העמוס, להאיר עינינו ולהשיב במאור פנים לשאלות הנשאלות, לספר על העבר ולהציג בפנינו את התוכניות שלעתיד בעזה"ש"ת. ואכן, כאשר התחלנו לצלול עמיהם בעניינים אלו העומדים ברומו של עולם, כאילו שכחנו שהימים ימי ערב פסח הם, שכחנו מהעומס הרב, שכחנו מעול הנקיונות או לחילופין משא הקניות המצפים לכל אחד מאתנו, נסקנו לגבהים נעלים בדיבורי תכלית מתוקים מדבש, בתוכניות עמוסות להפצת אור הצדיק באמת ובאמונה, בשלל פעולות נמרצות הנפעלים בקרב ציבור יראי ה' הנמנים על חצרות החסידים - מהם מקור מוצאנו לטובה.

♦ ♦ ♦

ובכן נתכבדנו להטות אוזן לדבריהם של הני גברי יקירי אשר הקדישו מזמנם היקר לזכות את הרבים: הרב ר' איתמר לייפער הי"ו מעיה"ק ירושלים ת"ו, הרב ר' וואלף שווארץ הי"ו מעיה"ק ירושלים ת"ו, והרב ר' ישראל הלפרין הי"ו מעיה"ת בני ברק, אשר אליבא דאמת אם ניתן לנו הורמנא ורשותא היינו יכולים למלאות גליון שלם מכל פעולותיהם הברוכות להפצת אור הצדיק בעולם, כל אחד בנפרד ושלשתם יחד, אמנם ידענו כי לא לזה כוונתם ולא זהו מטרתם, אשר על כן ניגשנו תיכף ומיד למטרה אשר לשמה התאספו יחד, ללבן ולברר את פעולות הארגון הנפלא "לחיותנו", את אשר כבר נעשה תחת

אם יפלו האָהד יָקִים אַתְּ חֲבֵרוֹ וְאֵילוֹ הָאָהד שְׂיִפּוֹל וְאֵין שְׁנֵי לְהַקִּימוֹ, וְהַחוּט הַמְשַׁלֵּשׁ לֹא בְמַהְרָה יִתְקַן, זֶה כִּלְל יָדוּע בְּכָל עֵינִין. וּפְשׁוּט שֶׁהָאֲחָדוֹת בֵּין חֲבָרִים וְאֲנָשִׁים הַמְכִירִים זֶה אֶת זֶה בְּהִילָךְ הַרוּחַ וּמֵהֶלֶךְ הַמְחַשְׁבָּה - מִיִּקְל עַד מְאֹד.

ר' סארע:

הנה, אם היתה השאלה נשאלת לפני המעמד "ליחד לבבנו" היה מקום לדון בזה, אך אחר המעמד המרומם הזה אין כאן מקום כלל לשאלות כגון אלו, קיבלנו תגובות נלהבות כל כך - כבר לפני המעמד בעת פרסום המודעת, על הציפייה וההשתוקקות לאחד בין המקורבים, ובפרט במקומות רחוקים שאין שם מקורבים רבים, אלא שניים מעיר ושבעה בעיירה, אין להם בית מדרש ולא מעמדים וכינוסים, ה'ברען' והתקווה שהם תלוי על זה הוא למעלה מן המשוער... ומי מדבר אחרי המעמד האדיר - הרי כל מילה מיותרת...

ר' וואל:

אכן, וכעת אני נזכר שה'מכה בפטיש' בהתקרבות שלי היה דווקא שבת התאחדות שכלל לא רציתי להשתתף בה, היה זה כאשר גיסי משך אותי לשבת התאחדות עם אנ"ש, ואם כי לא כל כך התחברתי אליהם והרגשתי שאין לי שייכות אליהם, אך כעבור השבת יצאתי בהחלטה נחושה 'פה אשב כי אויתיה', ראיתי שיש להם רבי חי המנהיג אותם בכל צעד ושעל, הספרים חיים, העצות קיימים, הלבבות בוערים, הכל בוער באש קודש, גמרתי אומר שכאן יהיה לי תקווה ואחרית טובה...

כי כאשר רואים יהודים בוערים לענין רביה"ק, זה כבר בעצמו מועיל הרבה מאד, ולכן סביבה וכוח הרבים המקושרים לצדיק האמת - הוא כח גדול מאד לכל יחיד בנפרד, זה מעורר בו את הנקודה שידע האמת שיש צדיק המאיר ברחמנותו אור גדול לכל החפץ באמת.

האם נערכו מתחילה למה שיתרחש במציאות?

שאלה: למעשה, במבט לאחור - האם מתחילה נערכו שכך יהיו פני הדברים בהפצת המעיינות חוצה כפי שהם כהיום?

ר' וואל:

אתן לכם דוגמא לדבר ומזה תקבלו גם מענה על שאלתכם. הנה כאשר ישבנו יחד באסיפה על המדוכה אם לקיים את המעמד "ליחד לבבנו" או לא, לא ידענו כלל

ברור מעל כל ספק שחסידישער מקורב שלוקח בידו את הגליון הנפלא "להחיות" הוא מרגיש בבית, המאמר המתחיל; השאלות ותשובות; השיחת חברים; המאמרים ממאורי החסידות; כל אלו כתובים בידי אמן בשפה נעימה וברורה, מיט א חסידישע שפראך.

מניע חזק מאד לאדם בכל מצב, ובפרט בתחילת ההתקרבות שאז כל דבר קטן וגדול גורם למניעת המח ובלבול הדעת. ואם בעיה"ק ירושלים המלאה סופרים וחכמים ובתי מדרשות על שם רביה"ק הדבר כך, על אחת כמה וכמה שהדבר נצרך ביותר בשאר עיירות בהם אין שם הצדיק נגלה כל כך.

שמעתי מאחד המקורבים שמה שדחפו להגיע למעמד המרומם "ליחד לבבנו" היה ענין זה - להיפגש פנים בפנים בעוד מקורבים החושבים כמוהו ובאים עם הקדמות כמוהו, להתחבר עמם ולדבר עמם בענייני תכלית, ובוודאי שארגון זה נותן מענה לכל אלו וכדומה.

ר' סארע:

אוסף רק עוד נקודה קטנה, כידוע שרבי נתן אמר שחלק מה שמשך אותו להתקרב לרביה"ק היו הפמוטות של כסף שהיו מונחים על שולחנו הטהור של רביה"ק בשב"ק, זאת אומרת שאפילו רבי נתן שלא נתן מבט כל-שהוא להבלי העולם והיה מוכן ללכת עם האמת לאמיתו במסירות נפש, עם כל זה אמר שהפמוטות גם הם היו חלק מהתקרבותו, כי לפעמים יש נקודה אפילו חיצונית שמשפיעה על ההתקרבות. וכמו כן לענייננו, החסידישער מקורב צריך שיהיה לו החמימיות והחסידישע אוירה, ולשם מטרה זו אכן הוקם הארגון.

♦ ♦ ♦

ארגון "לחיותנו" על שום מה?

שאלה: הנה ידוע לכל שאחת מהיסודות האיתנים של רביה"ק הוא "אמת", וכאן ישאל השואל, מה כל זה חסר? הרי כל החפץ לטעום מטעם עץ החיים יושיט ידו אל ארון הספרים, יוציא אחת מספרי רביה"ק ויתענג עליה, יקנה קנין נצחי לעצמו ויחיה חיי נצח, למה אם כן צריך לאגד ולאחד בין כלל המקורבים?

ר' איתמר:

למעשה אנו רואים לעומת זה שאחת מיסודות של רביה"ק הוא להחזיק את עצמנו ביחד, כי עלינו לשים לב, המקורבים לרביה"ק אינם כמו אלו המקושרים בספרי הרמח"ל או מהר"ל לדוגמא, הם אכן אדוקים בדרכיהם הק' ובדעת קדשם, אמנם ברסלב הוא "חסידות חיה" ולא ספרים לחוד, וההמשכה של רוח הצדיק החי בין אנשיו הוא דייקא על ידי שמחזיקים את עצמם ביחד, על ידי שנקראים על שמו הק' ומתחזקים בעצותיו הק'.

הגה"ח רבי לוי יצחק זצ"ל היה אומר שכל אלו שניסו להחזיק מעמד לבד לא הצליחו, והרי שלמה המלך כבר אמר בחכמתו (קהלת ד) 'טובים הַשְּׂגִימִים מִן הָאָהָד וְגו' פִּי

ר' ישראל:

חושבני שעיקר העיקרים והתועלת החשובה ביותר מעת הקמת הארגון - הם **הרצונות שהתעוררו בלב פנימה! הכיסופין והנקודה הפנימית שהתעוררו בעקבותיו!** אברכים מבקשי ה' רוצים לפתוח חבורות ובתי מדרשות על שם הצדיק, רוצים להתעלות ולהתרומם עוד ועוד - זהו העיקר! וכפי שרבי נתן מאריך בזה בהלכות ברכות השחר הלכה ה' שעיקר עבודת ה' הוא הרצון!

זאת ועוד, בשביל המעמד בעצמו כבר היה שוה כל הקמת הארגון! זה הביא התחדשות עצומה לכל המקורבים בכל מקומות מושבותיהם, **ההתעוררות הגדולה להתאחד בחבורות וכדומה אשר הגיעה בעקבות המעמד הוא למעלה מן המשוער!** ומה גם שמאז המעמד כבר נתחדשו כמה חבורות חדשות של אברכים יקרים המתחזקים יחד, ועוד זאת מאחת מערי ישראל הפזורות כבר יש ביקוש לפתוח בית מדרש למקורבים החדשים בס"ד.

ועוד נקודה - **מחדד ר' ישראל** - מזוית אישית אוכל לומר ולהדגיש על חשיבות האחדות יחד בין אנ"ש, זה קרוב לעשר שנים מאז התקרבותי, ובשלוש שנים האחרונות כאשר הייתי כעזר ואחיסמך לידידי היקר אשר לא חוסך עמל ויגיעה בהפצת אור הצדיק הרב ר' נפתלי הערץ אלחדד הי"ו בהקמת בית המדרש "נועם השם" בבני ברק, אז היתה עיקר כוונתי אכן בענין ההפצה, שיהיה מקום לחסידישע מקורבים להתקבץ יחד בתפילות ובעת רעוא דרעוין וחבורות וכדומה, אך לא חשבתי שאני כשלעצמי צריך לזה כל כך, אמנם כעבור תקופה קצרה שמתי לב שאני בעצמי עשיתי מהפך של 180 מעלות בכל המישורים של ההתקרבות וההתקשרות, **האמונה בצדיק ובאנשי שלומינו, החיבור לספרי רביה"ק, הכל קיבל משמעות עמוקה וחזקה מאין כמוהו!**

והוא ג"כ לענייננו - נקודת הארגון הוא **החיבור הנפשי העמוק שהמקורב מרגיש, עצם מעצמי וכשר מבשרי, אני שייך לחלקו של רביה"ק בהתקשרות אמיתית!** וזה בעצמו נותן עוז ותעצומות לנפש האדם, האמונה בצדיק והקביעות בדיעה שזה המקום שלי ואני שייך אליו - מקבל משנה תוקף בבהירות ובנעימות!

התועלת של הגליון "להחיות"

שאלה: אחד מהצעדים הראשונים שנעשו במסגרת הארגון היה ההוצאה לאור של הגליון הנודע "להחיות" מידי שבועיים, האם רואים תועלת ותוצאות בשטח שהוא מניב, או שהוא רק כדי

בשביל המעמד בעצמו כבר היה שוה כל הקמת הארגון! זה הביא התחדשות עצומה לכל המקורבים בכל מקומות מושבותיהם, להתאחד בחבורות וכדומה אשר הגיעה בעקבות המעמד הוא למעלה מן המשוער!

מי יראה את עצמו מוכן להגיע - ואם בכלל, ואפילו אח"כ כאשר כבר החליטו לצאת לדרך, היה ספק אם יגיעו בכלל חמישים או ששים איש, חיזקנו איש את רעהו שצריכים לפעול בכל מצב. **אמנם כאשר הגענו למעמד וראינו את המון האנשים אשר באו והתקבצו יחדיו, לא ידענו אם אנו נמצאים באמת במעמד כזה או שאינו אלא חלום טוב ותו לא...**

ראינו בחוש איך רביה"ק בעצמו קיבץ את הנאספים אל מקום אחד, כל המעמד מסביב היה מוקף בסייעתא דשמיא אדירה, החל מהאולם הגדול ועד לאחרוני הפרטים הזעירים, **וכל העסקנים כולם הודו ואמרו שאין זה אלא כוחו הגדול של האי זקן ודקושה העומד מעל ראשו ואומר לנו "גדל!"**

וכמו שהתבטא אלי אחד מחברי אחר המעמד באמרו: **הרגשתי ממש איך רביה"ק נמצא שם! אין הסבר אחר לתופעה נפלאה זו!**

ר' איתמר:

מי שעוסק בעסקנות יודע שכדי לדבר או לחשוב מחשבות לא עולה כסף... אמנם מי שמכיר את הווי החיים של ברסלב'ער חסיד יודע היטב שיש להם מה לעשות עם הזמן, ורק להקדיש זמן לחשוב ולדבר צריך מסירות נפש, אמנם עוד יותר מכך צריך מסירות נפש להוציא דברים מן הכוח אל הפועל, אם בטרחה גופא - ועל הכל בטרחה דממונא. והגם שרביה"ק ממאס את ענין הממון, אמנם הוא נצרך לפעול את הפעולות הכבירות.

ואם כי לכל אחד מאנ"ש יש כיסופין להפיץ דעת רביה"ק בעולם, אך לפעמים נשאר הדבר בגדר רצון וחלום לחוד-הגם שהוא ג"כ חשוב ויקר מאד. אך כאן המשיכו העוסקים במלאכת הקודש לעסוק עוד ועוד ב...רצונות וכיסופין, הם לא הרפו מהרצון החזק להחיות רוח הצדיק, **והעיקר הוא - שהם לא הרפו מתפילות ותחנונים קדם רבון עלמא שיוכלו להוציא הדבר מכוח אל הפועל!**

וכמו שסיפר אחד מחשובי העסקנים הנמרצים שפגש בתחילת הדרך את הרה"ח רבי שאול סירוטה שליט"א ותינה לפניו את העול הגדול שרוצה לקחת על עצמו, **אמר לו כדברים הללו: נאר רצונות מיט כיסופין מיט תפילות...**

ואכן כל הדברים הנפלאים שנעשו על ידי הארגון עולים הון עתק, הגליון המושקע בטוב טעם; המעמד המרומם; ועוד כהנה וכהנה, הכל עולה לסך עצום, עשרות אלפי שקלים, **ולא מדובר כאן באנשים משופעים בכסף - אלא באנשים משופעים בכיסופין; ברצונות; בתפילות!**

ואכן ראינו בעינינו נסים ונפלאות ועזר ממעל בכל מהלך ובכל צעד, הרבה פעולות נחוצות וחשובות כבר נעשו - ובעז"ה עוד היד נטויה...

התועלת הגשמית בהזולת המחירים למען אחים ורעים - שיש דיבורים על זה, ועוד כהנה בעז"ה.

ר' איתמר:

במעמד המרומם "ליחד לבבנו" נכנסו הרבה בקשות מהציבור שם ביטאו את רצונם העז באשר להמשך הפעולות. ולמעשה עיקר הנקודה הוא - בפרט בהמקומות אשר עדיין אין משהו שמאחד בין המקורבים כמו בית מדרש או חבורה - לאחד את העולם לחבורות קבועות מידי שבוע-שבועיים - פשוט להקבץ יחד, ואכן מצד אחד אין זו עבודה קלה, לאחד לבבות ונפשות, אך מצד שני זהו עיקר המטרה, כי מעמדים ושבתות התאחדות אינם אלא פעם פעמיים בתקופה, **אולם חבורה קבועה שמתחזקים יחד ומדברים מהתכלית ומרביה"ק זהו עיקר החיזוק ועיקר החיות לנפש האדם!** וכפי עדותם של עשרות ומאות אנשים, שחבורות קבועות הם הכוח המושך להידבק באור החיים ובאש שלהבת קודש - אש תמיד תוקד.

וכמובן שכך ממשיכים הלאה, ומחבורות אלו נבנים בתי מדרשות על שם הצדיק, ואף יותר ויותר. וכפי שהביע הגאון רבי יעקב שלמה מוזסון שליט"א את התפעלותו מהארגון הנכבד באמרו שיצא מזה תועלת רבה להסיר מניעות רבות ממקורבים חדשים.

ר' וואל:

כפי הידוע שיחת קדשו של רביה"ק שכאשר יפוץ אורו בעולם יתכוננו לביאת השיח, וזה מתקיים ממש בחוש כעת, רואים ממש בחוש איך שמכל הגוונים ומכל הקהילות מתקרבים לרביה"ק, ליטאים חסידים ספרדים תימנים ועוד, בחוץ לארץ ובארץ הקודש, אורו הבהיר יוצא ומאיר בעולם באופן נפלא ומבהיל על הרעיון, אנשים מחפשים חיות וטעם בחיים, הם רואים את האור וחפצים לטעום הימנו, את לפעמים צריכים לערוך לפנייהם את השולחן למען יוכלו לטעום מהיין ההונגרי, ולפעמים ישנם מניעות שצריכים לפתוח לו את השער להכניס, וכולנו תקווה **שבוע"ה יפעלו רבות בכל התחומים להרבות חיות בעולם!**

ר' איתמר: רבי נתן אומר בהלכות תפילות השחר הלכה ה' - שר' ישראל הזכיר מקודם - שכמו בפרנסה העיקר הוא בטחון ורק אחר כך עוזר השי"ת בהשתלדות מועטת, כך הוא בעבודת השי"ת, **העיקר הוא רצונות וכיסופין ואחר כך עוזר השית שיכולים לעשות גם כן.** לענייננו - **תחת כל הפעולות שכבר הוציא הארגון לאור עולם מונחים כיסופין ורצונות עד אין מספר!** וכפי שרבי נתן ממשיך שם שכדי להחזיר אדם בתשובה צריך שיהי לנו רצונות וכיסופין לכך, ובזה יחזור והוא בתשובה, כמו כן כאן, **כפי הרצונות והכיסופין כך הם הפעולות הנמרצות והתוצאות הנפלאות!** ■

להראות שהעניין חי ונושם ותו לא?

ר' איתמר:

האמת הוא שככל שמתקרבים יותר לאור המאיר של רביה"ק ותלמידיו, משיגים ומבינים יותר ויותר שהעיקר הוא העסק התמידי בלימוד ספרי רביה"ק ורבי נתן וקיום עצותיהם הק', אמנם ברור מעל כל ספק **שחסידישער מקורב שלוקח בידו את הגליון הנפלא "להחיות" הוא מרגיש בבית, המאמר המתחיל; השאלות ותשובות; השיחת חברים; המאמרים ממאורי החסידות; כל אלו כתובים בידי אמן בשפה נעימה וברורה, מיט א חסידישע שפראך'.**

הגליון מגיע לכל מיני מקומות קרובים ורחוקים ועושה את פעולתו לטובה ותעלתו מרובה. **עשרות אברכים העידו בפנינו שהם מחיים עצמם מהגליון מידי שבועיים, וברצונם לזכות את ישראל הם מציעים להפיצו ברבים בעוד בתי מדרשות, להפיץ מעיינות החיים חוצה ולהחיות עם רב!**

ר' וואל:

לפי דעתי - ומדומני שכן דעת רבים וטובים - **הוא גליון נפלא עד למאד! אין הרבה גליונות כאלו!** המאמרים הנפלאים נכתבים בלשון צחה ובהירה, ובד בבד בתוכן ועמקות נפלאה, והכל בנעימות וערבות באופן שיח חסידים נפלא, כך שהדברים נכנסים אל הלב ותופסים בו מקום, **שמעתי מכמה אנשים שבאמצע עיונם במאמרים הנפלאים היו עיניהם דומעות בגעגועים והשתוקקות! מי שמע כזאת מי ראה כאלה!**

ר' ישראל:

יש עוד נקודה חשובה שהגליון מאיר. כי הנה ישנם הרבה אנשים שרחוקים מדעת רביה"ק מחמת שמדמים בדעתם שברסלב אינו אלא כמה מימרות ופתגמים קדישין ותו לא, הם אינם יודעים את העמקות והנעימות שיש בדברי רביה"ק ורבי נתן, וכמו למשל כאשר לומדים בספה"ק ליקוטי הלכות יכולים ללמוד דף שלם בצחות לשונו הקולחת של רבי נתן, ולא לשים לב ליסודות הנפלאים והחידושים הנוראים הנמצאים בכל שורה בדבריו הק'. ובידעי קאמיא בכמה וכמה אנשים

שהתקרבו לרביה"ק על ידי שפתאום תפסו את העמקות הנפלא המונח בדבריו הק' ממש עין לא ראתה.

וענין זה בא לידי ביטוי בגליון "להחיות". אמרתי בדרך צחות שאין צריך לכתוב על הגליון "אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה" כי בכל אופן לא יתכן לקרוא ולעיין במאמרים יסודיים ונעימים אלו בין גברא לגברא, **כי על אף צחות לשונם הנפלא - עדיין צריך לשים לב ומח להיכנס ולהבין תוכן הדברים. וממילא זה מייקר ומבליט את היופי ואת החן הנמצא בדברי צדיק האמת.**

♦ ♦ ♦

הפעולות העתידות לבוא בעזהשי"ת

שאלה: אכן ההתקדמות של הפעולות ניכרת לעין, יש התעררות רבה להעצים ולהאיר אור הצדיק בעולם, ובכן נשמח לשמוע על הצעדים הבאים והפעולות המתוכננות הלאה?

ר' ישראל:

למעשה יש לחדד את מטרת הארגון. ברסלב אינו מקום ש'מהנדס' אנשים לעשות כך וכך, **ולכן אין תחליף לעולם ולציבור עצמו, וממילא עיקר העבודה מוטלת על הנציגים שבכל עיר, על האברכים המקורבים בעצמם, כל אחד יעשה את פעולתו לטובה, כל מקום לפי מצבו ומקומו, אולם מטרת הארגון הוא ליתן 'גב' ועמוד תווך ולסייע ככל היכולת. כמו למשל עזרה טכנית וסיוע גשמי, ועוד יותר מכך היא הידיעה שיש מי שעומד מאחורין! אתה לא נמצא לבד! כולנו שייכים לדבר גדול המקיף רחבי ארץ! וזה נתן כוח נפלא ותעצומות נפש אדירים להמשיך הלאה בכל הכח ובכל הברען.**

ובמילא עיקר העבודה הוא הנעשה בכל מקום, והארגון עומד מאחוריהם בכל העניינים, וכמובן המעמדים המרכזיים; שבתות התאחדות; הקיבוץ בראש השנה כולל הנסיעה לצדיק שיהיה בעזהשי"ת באופן מאורגן שיביא אהבת חברים המביאה לדביקת הבורא ב"ה, לצד

